

Uzasadnienie

I. POTRZEBA I CEL REGULACJI

Projekt stanowi część przygotowanego przez Ministerstwo Rozwoju pakietu: „100 zmian dla firm – Pakiet ułatwień dla przedsiębiorców”. W ramach projektu proponuje się uregulowanie nowego typu spółki kapitałowej (prostej spółki akcyjnej - PSA).

PSA ma być nowoczesną spółką niepubliczną dla nowoczesnej gospodarki. Ma ona łączyć ograniczoną odpowiedzialność wspólników za zobowiązania spółki z dużą dozą elastyczności, zarówno jeśli chodzi o kształtowanie wzajemnych relacji pomiędzy wspólnikami, jak i systemu zarządzania taką spółką. Tę nową konstrukcję spółki cechować ma, z jednej strony, brak nadmiernych formalności związanych z jej zakładaniem, a z drugiej strony, nowoczesny mechanizm ochrony wierzycieli spółki oparty o zakaz dokonywania świadczeń na rzecz wspólników, które zagrażałyby wypłacalności spółki.

Kształtując przepisy dotyczące PSA wzięto pod uwagę fakt, że coraz ważniejszym elementem współczesnej gospodarki stają się przedsięwzięcia oparte o nowoczesne technologie. Dlatego też coraz większe znaczenie we współczesnym obrocie gospodarczym ma kapitał ludzki – nowatorskie rozwiązania technologiczne na wczesnych etapach rozwoju, innowacyjność i przedsiębiorczość. Są to cechy, które współcześnie są najważniejszym motorem wzrostu gospodarczego. Jednocześnie jednak te właściwości przedsiębiorców niezwykle trudno precyzyjnie wycenić – zwłaszcza na wczesnych etapach rozwoju działalności. Dlatego też w PSA należało dopuścić wnoszenie wkładów w postaci pracy lub usług. Jest to podyktowane także niskim poziomem oszczędności oraz akumulacji kapitału inwestycyjnego w polskim społeczeństwie, przy wysokim poziomie wiedzy i doświadczenia polskich specjalistów – np. z zakresu informatyki.

Powyższe względy dyktują także konieczność zapewnienia dużej swobody, jeśli chodzi o kształtowanie wzajemnych relacji pomiędzy wspólnikami PSA – zwłaszcza, że część z nich wnosić będzie do spółki swoją pracę lub usługi, a pozostała część – kapitał finansowy. W tym zakresie należy brać pod uwagę, po pierwsze, fakt, że spółki prowadzące działalność w obszarze nowych technologii (w szczególności tzw. startupy) dla rozwoju potrzebują ogromnych zasobów kapitału finansowego pozwalającego na osiągnięcie odpowiedniej skali działalności w stosunkowo krótkim okresie. Po drugie, dostarczyciele kapitału finansowego charakteryzują się często niewystarczająco długoterminowym horyzontem inwestycyjnym, co z reguły prowadzi do niedoszacowania wartości pomysłodawców i założycieli spółek. Należy więc pozostawić stronom szeroki zakres swobody umów w zakresie kształtowania mechanizmów kontroli nad spółką przez akcjonariuszy. W szczególności chodzi tutaj o swobodę kształtowania akcji uprzywilejowanych, które pozwalałyby założycielom PSA pozyskiwać kapitał w drodze kolejnych emisji akcji bez ryzyka utraty kontroli nad spółką.

Jednocześnie PSA powinna dysponować możliwością korzystania z szerokiego kręgu różnorodnych instrumentów finansowych celem pozyskiwania kapitału, a w szczególności akcji uprzywilejowanych i obligacji występujących w formie zdematerializowanych papierów wartościowych. Pociąga to za sobą konieczność zachowania niepublicznego charakteru PSA – akcje tej spółki nie mogą być przedmiotem zorganizowanego obrotu, w szczególności na rynku regulowanym. Dopuszczenie akcji PSA do obrotu publicznego wymagałoby znacznie większej standaryzacji konstrukcji praw udziałowych takiej spółki celem ochrony akcjonariuszy mniejszościowych i uwzględnienia obowiązujących w tym zakresie regulacji prawa Unii Europejskiej.

Impulsem do rozważania potrzeby wprowadzenia do polskiego porządku prawnego nowego typu spółki kapitałowej była analiza otoczenia prawnego funkcjonowania w Polsce tzw. startupów, czyli przedsięwzięć realizowanych najczęściej w obszarze nowych technologii, w warunkach dużej niepewności rynkowej, będących na etapie poszukiwania powtarzalnego i skalowalnego modelu biznesowego. Startupy to zatem takie przedsięwzięcia, które mają potencjał bardzo szybkiego wzrostu: dzięki przewadze technologicznej lub niszy rynkowej, która nie została jeszcze odkryta i zagospodarowana¹.

W Polsce funkcjonuje ok. 2,7 tysiąca podmiotów, w przypadku których przetwarzanie informacji i pochodne technologie stanowią kluczowy element działalności (wyniki badań Fundacji Startup Poland z 2016 r.). Wychodząc jednak z założenia, że nie należy ograniczać działalności startupów do branży IT, należy przyjąć, że rzeczywista liczba przedsięwzięć typu startup jest jednak znacznie wyższa. Szacuje się, że o ile zostaną stworzone korzystne warunki dla rozwoju przedsięwzięć typu startup, sektor ten może wygenerować w 2023 r. ponad 2,2 mld zł wartości dodanej. Równocześnie w tej perspektywie czasowej startupy mogą stworzyć ponad 50,3 tys. miejsc pracy, co przełoży się na przychody gospodarstw domowych na poziomie 757 mln zł (źródło danych: Deloitte, *Diagnoza ekosystemów startupów w Polsce*, czerwiec 2016 r.).

Środowiska związane z działalnością typu startup wskazują na szereg problemów, które ograniczają rozwój tego typu przedsięwzięć. Dotyczą one także otoczenia instytucjonalno-prawnego działalności. Chodzi m.in. o trudności w rozpoczynaniu działalności gospodarczej, w pozyskiwaniu kapitału czy w likwidacji spółek w razie niepowodzenia przedsięwzięcia. Obecnie osoby, które zamierzają rozpocząć działalność w formie spółki kapitałowej i korzystać z ograniczonej odpowiedzialności, stają przed wyborem między spółką z ograniczoną odpowiedzialnością (spółka z o.o.) a spółką akcyjną (S.A.). Jednak regulacje dotyczące zakładania i funkcjonowania poszczególnych rodzajów spółek, mimo zmian zmierzających w dobrym kierunku, nadal utrudniają działanie startupów (źródło: Deloitte, *Diagnoza ekosystemów startupów w Polsce*, czerwiec 2016 r.).

¹ Raport Polskie Startupy 2017, Startup Poland, http://startuppoland.org/wp-content/uploads/2017/09/SP_raport2017_single_fix.pdf.

Z raportu „Polskie startupy 2017” wynika, że 71% z nich wybiera spółkę z o.o. Wynika to głównie z faktu, że wymogi formalne i finansowe związane z założeniem spółki są po prostu w przypadku spółki z o.o. znacznie niższe niż w przypadku spółki akcyjnej. Nie oznacza to jednak, że spółka z o.o. jest dobrze dostosowana do potrzeb tego rodzaju przedsięwzięć. Jak wynika z przeprowadzonego wśród przedsiębiorców przez PARP badania, zdecydowana większość badanych (73%) widzi potrzebę wprowadzenia nowego typu spółki, dedykowanej w szczególności dla działalności innowacyjnej. Aż 78,6% respondentów wskazało na potrzebę obniżenia wymogów kapitałowych dla projektowanej uproszczonej spółki.

Do elementów konstrukcyjnych spółki z o.o. należy kapitał zakładowy, czyli stały kapitał założycielski. Zakres praw każdego wspólnika w spółce (oraz wobec spółki) jest określony przede wszystkim stosunkiem liczby przysługujących danemu wspólnikowi udziałów do ogółu istniejących w tej spółce udziałów. Prawa udziałowe są przy tym powiązane z kapitałem zakładowym. Formy prostej inwestycji w przedsięwzięcie są w przypadku spółki z o.o. istotnie ograniczone. Jest to związane zwłaszcza z zakazem inkorporacji praw udziałowych w dokumentach na okaziciela, imiennych lub na zlecenie, brakiem możliwości utworzenia udziałów niemych, wymogiem formy pisemnej z podpisami notarialnie poświadczonymi dla zbycia udziałów oraz z faktem, że minimalna wartość nominalna udziału wynosi 50 zł. Poważnie ogranicza to możliwość korzystania z crowdfundingu. Spółka z o.o. jest przedsięwzięciem opierającym się na inwestycji majątkowej – wkładu do spółki z o.o. nie może stanowić praca ani świadczenie usług². Ograniczona jest również możliwość uprzywilejowania udziałów. Te elementy konstrukcyjne wyznaczające naturę spółki z o.o., utrudniają realizację nowych celów i wyzwań, przed jakimi stają młode, innowacyjne firmy, takich jak wzrastające znaczenie kapitału ludzkiego czy finansowania crowdfundingowego. Z drugiej strony trzeba mieć na uwadze, że spółka z o.o. w swej obecnej formie ma ugruntowane miejsce w systemie prawa spółek i w praktyce obrotu. Odpowiada wielu rodzajom, zwłaszcza „klasycznych” przedsięwzięć biznesowych, o czym świadczy fakt, że w Polsce na koniec 2017 r. funkcjonowało 451,9 tys. spółek z o.o. (z 537,3 tys. wszystkich spółek handlowych)³. Spółka z o.o. jest zatem zdecydowanie najczęściej wybieraną spółką handlową.

Utworzenie i prowadzenie spółki akcyjnej jest natomiast stosunkowo drogie i skomplikowane. Akcje są wprowadzane inkorporowane w papierach wartościowych o minimalnej wartości nominalnej 1 grosz, ale jednocześnie minimalny kapitał zakładowy spółki akcyjnej wynosi 100 tys. zł (z czego 1/4 musi zostać wniesiona przed rejestracją spółki). Wymogi te mogą być postrzegane jako niewspółmierne dla młodych innowacyjnych firm, zwłaszcza dlatego, że w przypadku takich przedsięwzięć istnieje poważne ryzyko

² Zob. A. Szajkowski, M. Tarska [w:] S. Sołtysiński (red.), *System Prawa Prywatnego, Tom 17A, Prawo spółek kapitałowych*, Warszawa 2015, s. 143-154; M. Wach-Pawliczak, *Wyłączenie wspólnika ze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością*, Warszawa 2016, § 2 Natura spółki z o.o.

³ Dane GUS z 2018 r., *Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON, 2017 rok*, opracowanie dostępne na stronie: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/podmioty-gospodarcze-wyniki-finansowe/zmiany-strukturalne-grup-podmiotow/zmiany-strukturalne-grup-podmiotow-gospodarki-narodowej-w-rejestrze-regon-2017-rok,1,21.html>.

nerozwinięcia działalności na tak dużą skalę, jak początkowo zakładano. W spółce akcyjnej, jako spółce „czysto kapitałowej”, również niedopuszczalne jest obejmowanie akcji za wkład w postaci pracy albo świadczenia usług. Ponadto, spółka akcyjna podlega ścisłym ograniczeniom formalnym i finansowym, wynikającym z prawa europejskiego. Kształtowanie jej struktury, w tym uprzywilejowania akcji, jest istotnie ograniczone przez zasadę surowości statutu. Z tych przyczyn, spółkę akcyjną wybiera zaledwie 4% startupów (Raport Polskie Startupy 2017).

Żadna z obecnie dostępnych form spółki kapitałowej nie jest więc w pełni adekwatna do potrzeb przynajmniej części nowoczesnych, innowacyjnych przedsięwzięć. Biorąc pod uwagę fakt, że startupy działają w warunkach wysokiej niepewności, wymagającej szybkiego reagowania na zmiany zachodzące w otoczeniu biznesowym, istnieje potrzeba wprowadzenia regulacji, które zapewnią odpowiednią elastyczność i swobodę działania, np. umożliwiających wydawanie akcji w zamian za *know-how* lub pracę czy uelastycznienia struktury organizacyjnej.

Wprowadzenie prostej spółki akcyjnej jako nowej spółki kapitałowej zostało wskazane jako jedno z kluczowych rozwiązań proponowanych przez przedsiębiorców, naukowców, inwestorów i administrację w ramach *Białej Księgi Innowacji*, która została przygotowana we wrześniu 2016 r. przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego na zlecenie Rady ds. Innowacyjności, koordynującej politykę innowacyjności realizowaną przez rząd, w oparciu o informacje przekazane przez środowiska zaangażowane we wdrażanie lub opracowywanie nowatorskich i innowacyjnych projektów⁴.

Nowy typ spółki kapitałowej mógłby być przy tym wykorzystywany z powodzeniem nie tylko do prowadzenia działalności opartej na innowacyjnym pomysle. Choć impulsem do rozpoczęcia prac nad koncepcją nowej formy spółki kapitałowej były sygnały o różnych problemach ze strony środowiska startupowego, prosta spółka akcyjna nie będzie ograniczona jedynie do tego rodzaju przedsięwzięć. Zaproponowane mechanizmy uelastycznienia pewnych reguł stosowanych obecnie w odniesieniu do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, jak i do spółki akcyjnej, jak również połączenie w jednej formie korzystnych elementów właściwych dla tych dwóch spółek, powinny zachęcić szerszy krąg podmiotów do zakładania działalności w proponowanej nowej formie.

Należy również podkreślić, że PSA wprowadza rozwiązania nowatorskie na gruncie polskiego systemu spółek handlowych. Nie są to jednak instytucje obce w prawie obcym, w tym w prawie europejskim. Inspiracją PSA są rozwiązania prawa obcego, mające zarówno bogatą tradycję legislacyjną jak i solidne uzasadnienie ekonomiczne. W szczególności, spółki bez minimalnego kapitału zakładowego albo o „symbolicznym” kapitale wprowadziło szereg państw europejskich:

- od 2009 r. minimalny kapitał zakładowy francuskiej uproszczonej spółki akcyjnej (*Société par Actions Simplifiée – SAS*) wynosi 1 euro;

⁴ <http://www.nauka.gov.pl/aktualnosci-ministerstwo/biala-ksiega-wyraza-glos-ludzi-nauki-i-biznesu.html>.

- 1 stycznia 2017 r. w Słowacji weszły w życie przepisy wprowadzające prostą spółkę akcyjną (*Jednoduchá Spoločnosť na Akcie*), której minimalny kapitał zakładowy wynosi 1 euro;
- w Finlandii już od 2006 r. zasadą jest, że udziały w spółce z o.o. nie mają wartości nominalnej (choć statut spółki może przewidywać, że udziały mają taką wartość),
- w Holandii minimalny kapitał zakładowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (*Besloten Vennootschap – B.V.*) wynosi 1 euro, w 2012 r. wprowadzono ponadto zmiany istotnie zwiększające elastyczność formuły B.V. („flex-BV”), dającej założycielom większą swobodę w zakresie dostosowania treści umowy spółki do oczekiwań i zamierzeń udziałowców;
- w Niemczech funkcjonuje *haftungsbeschränkte Unternehmensgesellschaft* jako podtyp spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, w której również minimalny kapitał zakładowy wynosi 1 euro;
- w Luksemburgu od stycznia 2017 r. funkcjonuje uproszczona sp. z o.o. (*Société à responsabilité limitée simplifiée – S.à r.l.-S*), której kapitał zakładowy powinien mieścić się w przedziale od 1 do 12 tys. euro.

Brak kapitału zakładowego jest też charakterystyczną cechą spółek funkcjonujących w systemach *common law*.

Uczestnictwo Polski w rynku wewnętrznym Unii Europejskiej powoduje, że polscy przedsiębiorcy mogą korzystać z typów spółek kapitałowych utworzonych zgodnie z prawem obcym. Wobec swobody wyboru formy prawnej prowadzenia działalności spośród typów spółek przewidzianych w prawie państw UE polskie prawo spółek utraciło w znacznej mierze funkcję reglamentacyjną. Odrzucenie w polskim prawie spółek koncepcji PSA opartej o konstrukcje alternatywne wobec gwarancyjnej funkcji kapitału zakładowego, nie wyeliminowałoby takich spółek z obrotu w Polsce. Przedsiębiorcy, którzy zechcą posłużyć się taką konstrukcją, mieliby możliwość założenia spółki pod rządami prawa jednego z państw członkowskich, które przyjęło takie typy spółek do swojego ustawodawstwa. Dlatego też z punktu widzenia polskiej gospodarki znacznie korzystniejsze jest wprowadzenie do k.s.h. własnego modelu nowoczesnej, elastycznej spółki „bez kapitału zakładowego” uwzględniającej specyfikę polskich rozwiązań legislacyjnych niż liczyć na to, że bariera językowa oraz obawa przed zwiększonym ryzykiem prawnym zniechęcą polskich przedsiębiorców do zakładania „bezkapitałowych” spółek prawa obcego. Z tych przyczyn, wprowadzenie PSA stanowi krok w kierunku zwiększenia konkurencyjności Polski na rynku europejskim w zakresie form prawnych prowadzenia działalności, zwłaszcza działalności opartej o kapitał ludzki i innowacje, których znaczenie gospodarcze ciągle wzrasta.

II. SPOSÓB REGULACJI I ANALIZA MOŻLIWOŚCI OSIĄGNIĘCIA CELU AKTU ZA POMOCĄ INNYCH ŚRODKÓW (art. 66 Prawa przedsiębiorców)

Opisane wyżej cechy spółki z o.o. i sp. akcyjnej kształtują ich naturę i wynikają z bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa. W związku z powyższym, osiągnięcie opisanych celów nie jest możliwe bez interwencji legislacyjnej.

Z uwagi na specyfikę zidentyfikowanych problemów, dążenie do zapewnienia spójności systemowej oraz utrzymania charakteru Kodeksu spółek handlowych (KSH) jako całościowej regulacji polskiego prawa spółek, a także ze względu na fakt, że rozwiązania te mają stanowić alternatywę dla istniejących obecnie konstrukcji prawnych, proponuje się, aby PSA została uregulowana w KSH jako odrębny, trzeci typ spółki kapitałowej. Ten nowy typ spółki jest formą łączącą cechy spółki osobowej ze spółką kapitałową. Jego cechą wspólną ze spółkami osobowymi jest przede wszystkim możliwość wnoszenia wkładu w postaci pracy lub usług. Ze spółkami kapitałowymi, a zwłaszcza spółką akcyjną, łączy go rozbudowany mechanizm pozyskiwania kapitału w drodze emisji akcji. Ostatecznym argumentem za unormowaniem tej spółki w ramach Tytułu III KSH dotyczącego spółek kapitałowych jest korporacyjny charakter PSA oraz ograniczona odpowiedzialność wszystkich wspólników (akcjonariuszy) za zobowiązania spółki.

Projekt proponuje utworzenie nowej formy spółki handlowej zamiast podejmowania próby reformy konstrukcji jednej z istniejących już spółek kapitałowych z uwagi na zakres niezbędnych zmian oraz względy bezpieczeństwa obrotu.

Modyfikacja przepisów dotyczących spółki akcyjnej nie jest możliwa, gdyż przepisy dotyczące tej spółki podlegają harmonizacji za pomocą odpowiednich przepisów prawa unijnego. Wprowadzenie dopuszczalności wnoszenia wkładów w postaci pracy lub usług czy nawet tylko rezygnacja z formalności związanych z obejmowaniem akcji w zamian za aporty wymagałoby zmian odpowiednich przepisów tego prawa na szczeblu całej Unii Europejskiej.

Z kolei przepisy o spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, które w przeważającej mierze kontynuują rozwiązania przedwojennego Kodeksu handlowego z 1934 r., wymagałyby tak daleko idących zmian, że w praktyce oznaczałoby to radykalną rewolucję w ramach sposobu funkcjonowania tej niezwykle popularnej w praktyce obrotu formy prowadzenia działalności gospodarczej (według podanych już wyżej danych GUS, na koniec 2017 r. spółki z o.o. stanowiły ponad 84% wszystkich polskich spółek handlowych). Założeniem projektu jest uniknięcie destabilizacji obrotu dla tych przedsiębiorstw, które do dziś z powodzeniem korzystają z tradycyjnej formy spółki z o.o. Wprowadzenie potrzebnych zmian do przepisów o spółce z o.o. wymagałoby albo bardzo odległego *vacatio legis*, albo wprowadzenia daleko posuniętej wielowariantowości w ramach konstrukcji spółki z o.o. Pierwsze rozwiązanie odsuwałoby w czasie korzyści z proponowanych regulacji, co jest sprzeczne z celami niniejszego projektu. Drugie z rozwiązań doprowadziłoby w praktyce do funkcjonowania w obrocie dwóch bardzo różnych typów spółek z o.o. oraz nadmiernej komplikacji przepisów dotyczących funkcjonowania takiej wielowariantowej spółki. Wprowadzenie głębszych zmian w przepisach regulujących sp. z o.o. byłoby więc rozwiązaniem nieproporcjonalnym,

generowałyby nadmierne obciążenia dla funkcjonujących spółek. projektodawca zdecydował się więc nie komplikować warunków funkcjonowania licznym istniejącym w obrocie spółkom z o.o., a rozwiązania PSA pozostawić tym przedsiębiorcom, którzy wybiorą ten typ spółki.

III. ZAKRES PROJEKTOWANYCH ZMIAN

III.1. POWSTANIE PROSTEJ SPÓŁKI AKCYJNEJ (PSA)

Przepisy rozdziału 1 nowego Działu IA Tytułu III KSH (art. 300¹ - art. 300¹²³) pozwalają określić istotę prostej spółki akcyjnej jako spółki kapitałowej związanej w każdym celu prawnie dopuszczalnym przez jedną lub kilka osób (akcjonariuszy), którzy nie odpowiadają za zobowiązania spółki i którzy są zobowiązani do wniesienia na pokrycie obejmowanych akcji (niepodzielnych, nie posiadających wartości nominalnej i nie stanowiących części kapitału akcyjnego) wkładów pieniężnych, wkładów niepieniężnych posiadających wartość bilansową lub wkładów niepieniężnych nie posiadających takiej wartości (w szczególności w postaci pracy lub świadczenia usług na rzecz spółki (art. 300¹ - 300³). W przeciwieństwie do typów spółek kapitałowych znanych dotychczas w polskim prawie spółek, wysokość kapitału akcyjnego nie jest stała i nie jest wskazywana w umowie spółki. Projekt określa jedynie minimalną wysokość kapitału akcyjnego w kwocie 1 zł (art. 300³ § 1). Wysokość kapitału akcyjnego jest określana przez zarząd na podstawie sumy wartości wniesionych na pokrycie akcji wkładów pieniężnych i wkładów niepieniężnych mających wartość bilansową (art. 300¹² § 3 pkt 2); fundusze wkładowe mogą zostać przeznaczone również na wypłatę dywidendy oraz inne wypłaty *causa societatis* (art. 300¹⁵ § 2). Z kolei brak cechy stałości kapitału akcyjnego i wartości nominalnej akcji ma ułatwiać procesy emisyjne (ustanawianie nowych akcji) i umarzanie akcji. Co oczywiste, prosta spółka akcyjna od chwili wpisu do rejestru uzyskuje osobowość prawną i działa przez swoje organy. Cechą charakterystyczną jest natomiast możliwość wyboru pomiędzy tzw. systemem monistycznym i dualistycznym oraz szeroki zakres swobody stron umowy spółki w określeniu rodzaju, struktury i zasad funkcjonowania poszczególnych organów. Ustawa wymaga jedynie ustanowienia zarządu albo rady dyrektorów; obligatoryjnym organem spółki jest również zgromadzenie akcjonariuszy.

Prosta spółka akcyjna ma zatem stanowić odrębny typ (formę prawną) spółki kapitałowej, łączący elementy charakterystyczne zarówno dla spółki akcyjnej, spółki z o.o., a nawet handlowych spółek osobowych. Mimo że inicjatywa podjęcia prac legislacyjnych nad przepisami normującymi nową formę spółki kapitałowej napotkała na szczególnie podatny grunt w środowisku *startupów* i spółek *high-tech*, projekt normuje prostą spółkę akcyjną jako wehikuł inwestycyjny o charakterze uniwersalnym, a nie sektorowym (dostępny dla inwestorów planujących podjęcie działalności w jakiegokolwiek branży poza wyjątkami wynikającymi z przepisów ustaw szczególnych) oraz trwałym, a nie przejściowym (byt prawny spółki nie jest bowiem ograniczony w żaden sposób: czasem trwania, przedmiotem działalności, składem osobowym uczestników itp.).

Wprowadzenie nowej spółki kapitałowej wymaga zmian dostosowujących w art. 1 § 2 i art. 4 § 1 pkt 2 KSH, z których pierwszy wymienia rodzaje spółek handlowych, a drugi określa przewidziane w KSH spółki kapitałowe.

Tryb powstania prostej spółki akcyjnej jest wzorowany na przepisach dotyczących spółki z o.o., co odpowiada potrzebie uproszczenia procesu i odzwierciedla założenie, że w inkorporacji prostej spółki akcyjnej będzie w praktyce uczestniczyła niewielka, kilkunastoosobowa grupa założycieli. W rezultacie, mimo wstępnych (i dość naturalnych) związków z regulacją Działu II Tytułu III KSH, zrezygnowano z wyodrębniania dwóch oddzielnych czynności prawnych i dokumentów w postaci statutu oraz umowy o zawiązanie. Zawiązanie spółki wymaga zawarcia umowy spółki, która obejmuje zarówno tzw. postanowienia obligacyjne, jak i organizacyjne (statutowe), a której minimalną, obligatoryjną treść określa art. 300⁵ § 1. W zestawieniu z przepisami Działu II Tytułu III KSH oraz toczącą się w doktrynie dyskusją na temat zakresu autonomii woli założycieli spółek kapitałowych kluczowym *novum* jest wyraźne – i odmienne od obowiązującego w spółce akcyjnej – unormowanie tegoż zakresu. Projekt zrywa z przyjętą w polskim prawie akcyjnym (i krytykowaną w doktrynie) zasadą surowości statutu, przesądzając wprost, że umowa spółki może zawierać postanowienia odmienne niż przewiduje ustawa albo postanowienia dodatkowe, chyba że ustawa stanowi inaczej lub postanowienia te byłyby sprzeczne z naturą prostej spółki akcyjnej lub dobrymi obyczajami (art. 300⁵ § 3). Odwrócenie reguły wyrażonej w art. 304 § 3 i 4 KSH wpływa na sposób formułowania dalszych przepisów Działu IA Tytułu III (w braku odmiennego zastrzeżenia należy bowiem przyjmować co do zasady, że przepisy te mają charakter dyspozytywny) i wyłącza możliwość przenoszenia – w tym zakresie – na grunt prostej spółki akcyjnej ocen formułowanych dotychczas w odniesieniu do „typowej” spółki akcyjnej. Z drugiej jednak strony reguły wyrażonej w art. 300⁵ § 3 KSH nie należy absolutyzować. Przy ocenie, czy dany przepis dotyczący PSA ma charakter dyspozytywny czy bezwzględnie obowiązujący, należy brać pod uwagę jego funkcję, w szczególności polegającą na ochronie interesów wierzycieli spółki czy akcjonariuszy mniejszościowych. Normy pełniące tego rodzaju funkcję ochronną współwyznaczają naturę prostej spółki akcyjnej. Przykładowo, przepisy dotyczące zasad ustalania kwoty przeznaczonej do podziału między akcjonariuszy oraz przesłanek jej wypłaty (art. 300¹⁵) mają niewątpliwie charakter bezwzględnie obowiązujący, gdyż służą ochronie interesów wierzycieli spółki. Umowa spółki nie może więc zawierać postanowień określających zasady wypłaty dywidendy czy dokonywania innych wypłat *causa societatis* w sposób sprzeczny z odpowiednimi przepisami KSH. Podobnie, bezwzględnie obowiązujący charakter ma art. 300²⁴ przyznający każdemu akcjonariuszowi prawo indywidualnej kontroli, ponieważ przepis ten pełni funkcję ochronną w stosunku do akcjonariuszy mniejszościowych. Umowa spółki nie będzie więc mogła w sposób generalny wyłączyć tego prawa nawet wówczas, gdy w spółce została ustanowiona rada nadzorcza.

Umowa spółki może zostać zawarta w formie aktu notarialnego albo za pomocą wzorca umowy udostępnionego w systemie teleinformatycznym (proj. art. 300⁶ i art. 300⁷). Warto podkreślić, że możliwość zawarcia umowy prostej spółki akcyjnej w tzw. trybie S-24 została znacząco poszerzona w stosunku do obowiązujących przepisów KSH; będzie ona bowiem

otwarta za wyjątkiem sytuacji, w których wkładem do spółki ma być prawo zbywalne, dla którego przeniesienia ustawa wymaga zachowania innej formy szczególnej. Proponuje się, aby wzorzec umowy prostej spółki akcyjnej, który miałby stanowić swego rodzaju ekwiwalent „statutu modelowego” znanego niektórym obcym systemom prawnym, zostanie określony w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości wydanym na podstawie art. 300⁷ § 5.

Na elastyczność procesu tworzenia prostej spółki akcyjnej – poza wskazywanym już brakiem znanych innym spółkom kapitałowym ograniczeń zdolności aportowej – wpływa ponadto brak obowiązku wniesienia, przed datą złożenia wniosku o wpis do rejestru, jakiegokolwiek z góry określonej części wkładów na pokrycie obejmowanych akcji. Termin wniesienia wkładu może określać umowa spółki, uchwała zgromadzenia akcjonariuszy albo zarządu (art. 300⁵ § 2). Ustawa wymaga jedynie, aby wkłady zostały wniesione w całości w ciągu 3 lat od chwili wpisu spółki do rejestru przedsiębiorców (art. 300⁹).

Z chwilą zawarcia umowy spółki powstaje prosta spółka akcyjna w organizacji, której istota i zasady funkcjonowania zostały unormowane w sposób analogiczny, jak w innych typach spółek kapitałowych (zob. zmiany w art. 11 i 12 KSH). Do postępowania w sprawie wpisu spółki do rejestru oraz odpowiedzialności osób zaangażowanych w proces inkorporacji w zakresie nieunormowanym wprost w przepisach Działu IA Tytułu III mają znaleźć odpowiednie zastosowanie przepisy dotyczące spółki z o.o. (art. 300¹³, art. 300¹²³).

III.2. STRUKTURA MAJĄTKOWA

2.1. Uwagi ogólne

Struktura majątkowa PSA jest oparta na modelu akcji bez wartości nominalnej, zwanych również akcjami „beznominałowymi”, oraz kapitału akcyjnego, który stanowi nowy rodzaj kapitału podstawowego, niebędącego kapitałem zakładowym w znaczeniu występującym dotychczas w spółkach z o.o. i akcyjnej.

Celem tego rozwiązania jest nadanie PSA możliwie elastycznej struktury majątkowej, w szczególności dostosowanej do przypadku wnoszenia wkładów w postaci pracy i usług w zamian za akcje, i w ten sposób dostosowanie struktury majątkowej PSA do uwarunkowań różnorodnych przedsięwzięć, zwłaszcza tych typu startup. Rozwiązania projektu mają przyczynić się do generalnego ułatwienia podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej w formie spółki kapitałowej dla wszystkich rodzajów inwestorów, a tym samym zwiększyć atrakcyjność polskiego prawa spółek w dobie rosnącej konkurencji między unormowaniami państw UE. Jednocześnie projekt dąży do zapewnienia skuteczniejszej ochrony interesów wierzycieli PSA, niż ma to miejsce w tradycyjnym modelu zakładającym istnienie kapitału zakładowego. Służy temu m.in. wprowadzenie zakazu dokonywania świadczeń na rzecz akcjonariuszy, które zagrażałyby wypłacalności spółki oraz obowiązek tworzenia przez PSA kapitału zapasowego na potrzeby amortyzowania przyszłych strat. Rozwiązania te stanowią odpowiedź na rosnącą krytykę instytucji kapitału zakładowego oraz proces odstępowania od niej w coraz większej liczbie systemów prawnych państw Europy.

Model struktury kapitałowej PSA jest inspirowany rozwiązaniami systemów *common law*, w szczególności prawa amerykańskiego, które od dłuższego czasu nie wymagają od spółek posiadania kapitału zakładowego. W ostatnich latach w wielu państwach europejskich zdecydowano o likwidacji bądź znaczącej liberalizacji reżimu kapitału zakładowego, przede wszystkim w spółkach z o.o. Kwestionuje się tezę, że kapitał zakładowy skutecznie chroni wierzycieli i podnosi się, że stanowi on nadmierne obciążenie dla spółek.

Zasadnicza wada kapitału zakładowego sprowadza się do arbitralności jego kwoty. Z zastrzeżeniem ustawowego minimum, kwota ta jest wynikiem autonomicznej decyzji udziałowców i nie musi pozostawać w jakiegokolwiek relacji do rozmiarów i rodzaju działalności prowadzonej przez spółkę. Kapitał zakładowy utrzymywany na niskim poziomie nie wzmacnia realnie marginesu wypłacalności spółki rozumianej przez pryzmat kryteriów bilansowych, a tym samym nie poprawia realnie sytuacji jej wierzycieli. Nawet strata bilansowa niewielka w stosunku do skali działalności spółki prowadzi wtedy do jej niewypłacalności. Jednocześnie brak możliwości skonstruowania przez ustawodawcę normy prawnej adresowanej do ogółu spółek, której treścią byłby obowiązek utrzymywania „odpowiedniego” kapitału zakładowego. Nie istnieje bowiem obiektywnie możliwa do ustalenia „należyta” wysokość kapitału zakładowego. Każda branża, w której działają spółki, cechuje się innym ryzykiem wystąpienia straty, innymi potrzebami wyposażenia spółki w kapitały własne oraz dokonywania nakładów inwestycyjnych.

System kapitału zakładowego opiera się wyłącznie na kryteriach bilansowych, nie odnosi się natomiast do problemu utrzymania przez spółkę zdolności do wykonywania bieżących zobowiązań. Wierzycielom zależy tymczasem nie tylko na posiadaniu przez spółkę nadwyżki całości aktywów nad zobowiązaniami, ale z reguły przede wszystkim na zachowaniu wystarczającej płynności finansowej.

Jednocześnie reguły wiążące się z kapitałem zakładowym są źródłem obciążeń dla spółek: obniżają elastyczność ich działań i powodują dodatkowe koszty. Obciążenia są konsekwencją różnego rodzaju ograniczeń dotyczących: zdolności aportowej wkładów, podwyższania i obniżania kapitału zakładowego, dokonywania wypłat na rzecz udziałowców, nabywania przez spółkę własnych praw członkowskich czy przeprowadzania czynności restrukturyzacyjnych.

Wobec minimów kapitałowych ustanowionych obecnie na poziomie 5.000 zł w spółce z o.o. (art. 154 § 1 KSH) oraz 100.000 zł w spółce akcyjnej (art. 308 § 1 KSH) nie sposób uznać, by kapitał zakładowy pełnił funkcję „testu powagi”, ograniczającego zawiązywanie spółek przez drobnych przedsiębiorców, niedysponujących wystarczającymi funduszami. Funkcja ta mogłaby być realizowana wyłącznie w przypadku ustanowienia odpowiednio wysokich minimów kapitałowych, które jednak w nieuzasadniony sposób utrudniałyby i podrażały posługiwanie się spółkami kapitałowymi. Jeżeli kapitał zakładowy jest utrzymywany na odpowiednim poziomie (czego mogą wymagać kredytodawcy i inni wierzyciele finansowi), to może on do pewnego stopnia chronić wierzycieli, funkcjonując równolegle z zabezpieczeniami o charakterze umownym.

Kapitał zakładowy wyznacza mechanizm zapobiegający bezpodstawnym przesunięciom majątkowym między spółką a jej udziałowcami. Rozwiązania zawarte w projekcie zapobiegają takim przesunięciom majątkowym. Jednocześnie odstąpiono od rygorystycznych ograniczeń zwracania akcjonariuszom środków powstałych z wniesionych wkładów, które czynią możliwość takiego zwrotu *de facto* iluzoryczną (postępowanie konwokacyjne w związku z obniżeniem kapitału zakładowego), a tym samym zniechęcają do dokonywania przez akcjonariuszy inwestycji kapitałowych wobec trudności z ich odzyskaniem. Zwrot inwestycji kapitałowej poddano takim samym rygorom, jak wypłatę dywidendy, w tym dodatkowym ograniczeniem zmierzającym do ochrony płynności finansowej spółki. Zakłada się, że PSA bez kapitału zakładowego, lecz wyposażona przez akcjonariuszy w fundusze własne zgromadzone pod postacią kapitału akcyjnego, może być bardziej wiarygodnym partnerem w obrocie od spółek z o.o. z kapitałem zakładowym, utrzymywanym w symbolicznej wysokości (np. na poziomie obecnego ustawowego minimum wynoszącego 5.000 zł).

Doświadczenia zebrane po dokonaniu obniżenia kwoty minimalnego kapitału zakładowego (w spółkach akcyjnych z 500.000 zł do 100.000 zł, a w spółkach z o.o. – z 50.000 zł do 5.000 zł), co nastąpiło ustawą z dnia 23 października 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych⁵, nie wskazują na wzrost nadużyć, mimo iż zmiana ta została poddana krytyce przez większość przedstawicieli doktryny. Obniżenie kwoty kapitału zakładowego, choć nie rozwiązało problemu kapitału zakładowego, wyszło naprzeciw głosom krytycznym wobec tej instytucji, pojawiającym się w Polsce na przestrzeni ostatnich lat, i nawiązującym do poglądów zagranicznych.

W celu zapewnienia możliwie prostej struktury majątkowej PSA nie zdecydowano się na rozwiązanie wariantowe, czyli możliwość wyboru modelu struktury majątkowej PSA, i przewidziano wyłącznie jeden model, oparty o akcje beznominałowe oraz kapitał akcyjny. Jednocześnie, korzystając ze swobody kształtowania stosunku spółki, jej założyciele mogą wprowadzić do umowy spółki rozwiązania bliskie tradycyjnemu systemowi kapitału zakładowego i akcji nominałowych, względnie ustanowić zróżnicowane rodzaje akcji. Przepisy projektu nie stoją na przeszkodzie wprowadzeniu ograniczeń wypłat kosztem kapitału akcyjnego zbliżonych do przyjętych w odniesieniu do kapitału zakładowego, gdy np. przemawia za tym potrzeba ochrony interesu mniejszościowych akcjonariuszy względnie wymagają tego wierzyciele finansujący PSA.

2.2. Istota modelu struktury majątkowej PSA

Zgodnie z projektowanym art. 300² § 2, akcje nie posiadają wartości nominalnej i są oderwane od kapitału akcyjnego, a zatem nie stanowią ułamka tego kapitału. Akcje beznominałowe wyrażają prawa członkowskie w spółce, nie zaś część kapitału akcyjnego jako kapitału podstawowego.

⁵ (Dz. U. z 2008 r., poz. 1381).

Projekt zakłada, że wkłady pieniężne oraz niepieniężne mające zdolność bilansową, wnoszone na pokrycie akcji, będą zasilaty kapitał akcyjny jako nową kategorię kapitału własnego, która nie występowała dotąd w spółkach kapitałowych (art. 300³ § 1). Kapitał akcyjny należy zakwalifikować jako kapitał podstawowy PSA w rozumieniu ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, ponieważ odzwierciedla wkłady wniesione przez akcjonariuszy w zamian za obejmowane akcje. W celu wyeliminowania wątpliwości co do konieczności utworzenia kapitału akcyjnego oraz jego minimalnej wysokości przyjęto, że kapitał ten powinien wynieść co najmniej 1 złoty. Wysokość kapitału akcyjnego nie podlega określeniu w umowie spółki. Zmiana wysokości kapitału akcyjnego nie stanowi tym samym zmiany umowy spółki (art. 300³ § 2).

Istota struktury majątkowej PSA polega na zasadniczym braku związania środków odpowiadających kapitałowi akcyjnemu na wzór podobny do związania cechującego środki wnoszone na pokrycie kapitału zakładowego. Kapitał akcyjny nie jest kapitałem zakładowym „bis”, ponieważ środki zgromadzone w ramach kapitału akcyjnego należy uwzględniać przy ustalaniu wysokości nadwyżki bilansowej, jaką dysponuje spółka. Środki te mogą zostać wypłacone akcjonariuszom tytułem dywidendy, pod warunkiem, że ich wypłata nie doprowadzi do utraty przez spółkę zdolności do wykonywania wymagalnych zobowiązań pieniężnych w terminie 6 miesięcy od dnia dokonania wypłaty (art. 300¹⁵ § 5). Ocena wypłacalności spółki jest dokonywana przy założeniu normalnych okoliczności biznesowych.

Jednakże granicę dla swobodnych wypłat z kapitału akcyjnego (lecz uwarunkowanych zakazem świadczeń zagrażających wypłacalności) wyznacza pułap 5% sumy zobowiązań spółki wynikającej z zatwierdzonego sprawozdania finansowego za ostatni rok obrotowy. Granica ta odpowiada górnemu pułapowi ustalonymu dla obowiązku dokonywania odpisów z zysku na pokrycie ewentualnych strat spółki (art. 300¹⁹ § 1). Wypłaty przewyższające wartość wskazaną w art. 300¹⁵ § 2 wymagają zastosowania trybu postępowania konwokacyjnego, właściwego dla obniżenia kapitału zakładowego spółki akcyjnej połączonego ze zwrotem części wkładów na rzecz akcjonariuszy, co wyznacza dodatkowy mechanizm ochrony wierzycieli spółki, zapobiegający drenażowi jej kapitału własnego (kapitału akcyjnego). W konsekwencji swoboda wypłat kosztem kapitału akcyjnego nie może doprowadzić do wyprowadzenia ze spółki wszelkich funduszy własnych. Pułap 5% sumy zobowiązań pozostaje w relacji do skali działalności prowadzonej przez spółkę, determinowanej wysokością jej zobowiązań, i nie jest kwotą arbitralną oraz sztywną, inaczej niż kapitał zakładowy. Wspomniane ograniczenie pozwala związać w spółce nieporównanie wyższe środki niż związanie będące konsekwencją obecnego minimum kwoty kapitału zakładowego w spółce z o.o. (art. 154 § 1 KSH).

Zmienny charakter kapitału akcyjnego powoduje, iż bezprzedmiotowe, a w konsekwencji zakazane (art. 300³ § 2) jest wskazywanie jego wysokości w umowie spółki. Status kapitału akcyjnego przypomina w tym kontekście do pewnego stopnia status kapitału zapasowego, którego wysokość również nie jest ujawniana w umowie spółki. Projekt wymaga jedynie ujawnienia kwoty kapitału akcyjnego w rejestrze. Jednocześnie wypłaty z kapitału akcyjnego są uwarunkowane wpisem zmiany jego wysokości do rejestru (art. 300¹⁵ § 6). Tworzy to

dodatkowy mechanizm ochrony wierzycieli spółki, gdyż zgodność z prawem uchwały akcjonariuszy rozporządzającej środkami zgromadzonymi w kapitale akcyjnym jest przedmiotem kontroli przez sąd rejestrowy w związku z wpisem zmiany wysokości tego kapitału.

Wobec odstąpienia od instytucji kapitału zakładowego w PSA nie występuje mechanizm podwyższenia ani obniżenia kapitału jako sformalizowanej operacji zmierzającej do konstytutywnego wpisu do rejestru nowej wartości funduszu podstawowego spółki. Odpowiednikiem podwyższenia kapitału zakładowego jest *emisja* nowych akcji. Umowa spółki może też „autoryzować” ustanowienie nowych akcji; wówczas emisja nie wymaga zmiany umowy spółki (proponowany art. 300¹⁰¹). Niemniej jednak kwota kapitału akcyjnego podlega wpisowi do rejestru, a w konsekwencji emisja nowych akcji wydawanych za wkłady pieniężne bądź niepieniężne mające zdolność bilansową skutkuje zwyżką kapitału akcyjnego. Z kolei wpis obniżenia kapitału akcyjnego jest w tym sensie konstytutywny, iż jego dokonanie warunkuje dopuszczalność wypłaty kosztem tego kapitału (art. 300¹⁵ § 6).

Akcje beznominałowe oraz kapitał akcyjny pozwalają uelastyczyć strukturę majątkową PSA w stosunku do stanu obowiązującego w spółce z o.o. i spółce akcyjnej.

Po pierwsze, z zastrzeżeniami opisanymi powyżej, akcjonariusze będą mogli wycofywać część bądź nawet całość zaangażowanych wkładów bez potrzeby podejmowania uchwały o obniżeniu kapitału zakładowego, a więc bez dokonywania zmiany umowy spółki. Konieczne będzie jedynie zgłoszenie zmiany kwoty kapitału akcyjnego do rejestru. Środki zgromadzone w ramach kapitału akcyjnego będą uwzględniane przy ustalaniu nadwyżki bilansowej i będą mogły zostać wypłacone akcjonariuszom z tytułu dywidendy bądź umorzenia akcji. W ten sposób spółka będzie mogła lepiej dostosować swoje potrzeby kapitałowe do bieżącej sytuacji rynkowej, a kapitał udostępniany przez akcjonariuszy będzie mógł zostać efektywniej wykorzystany. Ustanowienie akcji beznominałowych pozwoli tym samym akcjonariuszom na elastyczne dysponowanie kapitałem własnym spółki.

Po drugie, system akcji beznominałowych pozwoli na zmniejszenie kosztów i uproszczenie restrukturyzacji PSA w porównaniu do systemu opartego na kapitale zakładowym. Ponieważ w przypadku akcji beznominałowych *ex definitione* nie obowiązuje zakaz ich obejmowania poniżej wartości nominalnej, odpada konieczność obniżania kapitału zakładowego przez zmniejszenie wartości nominalnej jako pierwszego etapu restrukturyzacji. Obniżenie takie okazuje się niemożliwe, jeżeli akcje opiewają na minimalną wartość nominalną, co stanowi przeszkodę restrukturyzacji. W systemie akcji beznominałowych mogą one być obejmowane w zamian za godziwą cenę, bez potrzeby uwzględniania jakiegokolwiek ustawowego minimum.

Po trzecie, w systemie akcji beznominałowych czynności kapitalizacji spółki okazują się prostsze. Podczas gdy w przypadku akcji nominałowych często występuje potrzeba bilansowego „rozszczepienia” wartości wkładu na część odpowiadającą wartości nominalnej akcji i *agio*, przelewane do kapitału zapasowego (por. art. 396 § 2 k.s.h.), w przypadku akcji

beznominałowych całość wkładów jest zaliczana na poczet funduszu podstawowego, którym jest kapitał akcyjny.

2.3. Wkłady wnoszone na pokrycie akcji PSA

Na pokrycie akcji beznominałowych mogą być wnoszone wkłady pieniężne i niepieniężne. Wkładem niepieniężnym jest „wszelki wkład mający wartość majątkową” (art. 300² § 1 zd. 2 *in principio*). Kategoria wkładu niepieniężnego obejmuje dwa zasadnicze rodzaje aportów:

- 1) wkłady niepieniężne mające zdolność bilansową, których wniesienie zwiększa kwotę kapitału akcyjnego (projektowany art. 300³ § 1 *in fine*) oraz
- 2) wkłady niepieniężne niemające zdolności bilansowej, w tym wkłady polegające na zobowiązaniu do świadczenia pracy i usług, które nie zasilają kapitału akcyjnego (interpretacja *a contrario* art. 300³ § 1 [„W spółce tworzy się wyrażony w złotych kapitał akcyjny, na który przeznaczają się wniesione na pokrycie akcji wkłady pieniężne i wkłady mające zdolność bilansową”] i w zw. z art. 300² § 1 *in fine* [„Wkładem niepieniężnym może być wszelki wkład mający wartość majątkową, w tym świadczenie pracy lub usług”]).

Dopuszczenie możliwości wnoszenia wkładów w postaci pracy i usług na pokrycie akcji wyznacza, obok odstąpienia od instytucji kapitału zakładowego i wprowadzenia akcji beznominałowych, jedną z najważniejszych zmian, jakie wprowadza projekt w stosunku do dotychczasowych ugruntowanych założeń konstrukcyjnych krajowych polskich spółek kapitałowych. Rozwiązanie to jest dostosowane do specyfiki spółek typu *startup*, w których łączone mają być unikalne umiejętności, wiedza, pomysły i praca inwentorów z kapitałem dostarczanym na rozwijanie działalności przez inwestorów finansowych. Obie grupy partycypujące w PSA zyskują możliwość zaangażowania w przedsięwzięcie w drodze objęcia akcji w zamian za świadczenia spełniane na rzecz spółki *causa societatis*. *Lege non distinguente*, z akcjami wydawanymi w zamian za wkłady pieniężne i niepieniężne, w tym za pracę i usługi, są związane takie same prawa członkowskie (por. m.in. proponowane art. 300¹⁵ § 1). Odmienne rozwiązania może jednak wprowadzić umowa spółki.

2.4. Zakaz świadczeń zagrażających wypłacalności spółki, obowiązek odpisów na kapitał zapasowy, kolejność korzystania ze źródeł pokrycia straty

Projekt zakłada, że korelatem zabiegu zniesienia kapitału zakładowego jest wprowadzenie zakazu dokonywania świadczeń na rzecz akcjonariuszy, które zagrażałyby wypłacalności spółki oraz innych instrumentów wzmacniających pozycję wierzycieli PSA.

Zakaz świadczeń zagrażających wypłacalności spółki polega na obowiązku badania, w związku z każdorazową wypłatą dokonywaną na rzecz akcjonariuszy pod tytułem korporacyjnym, czy mimo dokonania wypłaty w ciągu 6 miesięcy spółka nie utraci zdolności do wykonywania wymagalnych zobowiązań (art. 300¹⁵ § 5). Zakaz jest instrumentem uniwersalnym, gdyż znajduje zastosowanie do wszelkich wypłat dokonywanych przez spółkę *causa societatis*. Oceny wypłacalności spółki dokonuje się przy założeniu normalnych okoliczności. Zakaz świadczeń zagrażających wypłacalności spółki stanowi dopełnienie

ograniczeń wypłat wynikających z projektowanego art. 300¹⁵ § 2, uwzględniającego kryteria bilansowe. Ponadto, zakaz ten ma na celu skorelowanie regulacji prawa spółek z przepisami prawa upadłościowego (por. art. 11 ust. 1 ustawy Prawo upadłościowe) poprzez wyeliminowanie sytuacji, w której wypłaty z majątku spółki są dokonywane pod tytułem korporacyjnym w krótkim okresie przed utratą przez nią wypłacalności.

Wzmocnienie prewencyjnej ochrony wierzycieli PSA znajduje ponadto wyraz w ustanowieniu obowiązku tworzenia przez PSA kapitału zapasowego jako rezerwy na pokrycie przyszłych strat na wzór analogicznego nakazu istniejącego w spółce akcyjnej (projektowany art. 300¹⁹ § 1). Wprowadzenie obowiązku „oszczędzania” należy postrzegać jako zabieg skorelowany z odstępniem od nakazu posiadania przez PSA minimalnego kapitału zakładowego. Proponuje się zastąpienie obligatoryjnego tworzenia i utrzymywania kapitału zakładowego jako funduszu startowego chroniącego wypłacalność spółki nakazem przeznaczenia części zysków na amortyzowanie przyszłych strat. Minimalna wysokość obowiązkowego kapitału zapasowego jest zależna od sumy zobowiązań spółki wynikającej z zatwierzonego sprawozdania finansowego za ostatni rok obrotowy i stanowi ułamek tej sumy (5%). Dostosowanie wysokości kapitału zapasowego do wielkości zagregowanego zadłużenia spółki pozwala stworzyć „bufor”, który może znacznie skuteczniej amortyzować straty spółki i chronić jej wypłacalność w wymiarze bilansowym niż arbitralna i oderwana od rozmiarów przedsiębiorstwa kwota kapitału zakładowego. Projektowany art. 300¹⁹ podkreśla potrzebę prowadzenia przez spółki ostrożnej gospodarki finansowej, uwzględniającej ryzyko zmian koniunktury.

Nakaz związania części funduszy w majątku spółki powstaje pod warunkiem, że spółka osiągnie zysk. Spółka ma obowiązek tworzyć rezerwę wyłącznie kosztem 8% wypracowanego zysku. Środki zgromadzone w kapitale zapasowym mogą zostać przeznaczone na pokrycie straty bez konieczności zmiany umowy spółki, wymaganej w przypadku rekompensowania strat kosztem kapitału zakładowego, który podlega obniżeniu w drodze przeprowadzenia formalnej procedury. Środki te mogą zostać wypłacone akcjonariuszom pod warunkiem przeprowadzenia postępowania konwokacyjnego, zgodnie z art. 456 § 1–2KSH (art. 300¹⁵ § 4). Co istotne, spółka może zwolnić się z obowiązku zasilania kapitału zapasowego odpisami z zysku, przeznaczając na ten cel środki z kapitału akcyjnego (projektowany art. 300¹⁹ § 3). Tym samym wyposażenie spółki w minimum funduszy własnych, obliczane w proporcji do wielkości zagregowanego zadłużenia spółki, pozwala jej przeznaczyć całość wypracowanego zysku na wypłaty dla akcjonariuszy.

Proponuje się ponadto ustanowienie normatywnej kolejności źródeł pokrycia strat bilansowych spółki (projektowany art. 300¹⁹ § 4). Spółka powinna w pierwszej kolejności pokrywać straty kosztem funduszy dywidendowych (art. 300¹⁵ § 2 zd. 1) i może to uczynić kosztem kapitału zapasowego w części stanowiącej obowiązkową rezerwę tylko w przypadku, gdy nie dysponuje funduszami dywidendowymi. Brak analogicznej regulacji w spółkach z o.o. i akcyjnej osłabia skuteczność reguł ochrony majątku spółki, bez względu na istnienie samej instytucji kapitału zakładowego. *De lege lata* spółki z o.o. i akcyjna mogą pokryć stratę przez obniżenie kapitału zakładowego, a jednocześnie przeznaczyć na dywidendę wolne

środki, np. zysk za ostatni rok obrotowy. Taka operacja jest niemożliwa do pogodzenia z funkcją ochronną kapitału zakładowego. To samo dotyczy kapitału zapasowego w PSA, który ma stanowić rodzaj „bufora” łagodzącego następstwa poniesienia straty przez spółkę.

2.5. Szczegółowe rozwiązania

2.5.1. Art. 14 KSH

Dopuszczenie wnoszenia wkładów w postaci pracy i usług uczyniło koniecznym zmianę art. 14 § 1 KSH przez wyłączenie z hipotezy tego przepisu PSA jako spółki kapitałowej, tj. ograniczenie jej do spółek z o.o. i akcyjnej. Proponuje się ponadto doprecyzowanie art. 14 § 1 KSH przez posłużenie się w tym przepisie pojęciem „wkład niepieniężny” zamiast „wkład”, co pozwala uzyskać spójność terminologiczną z projektowanymi przepisami art. 300² § 1 i art. 300³ § 1, które określają rodzaje wkładów, jakie mogą być wnoszone w zamian za akcje obejmowane w PSA. Zmiana art. 14 § 1 KSH koresponduje ponadto z art. 14 § 2 KSH, który posługuje się pojęciem wkładu niepieniężnego.

2.5.2. Art. 16 KSH

Zakaz rozporządzania akcjami przed ich ustanowieniem rozszerzono na nową kategorię akcji beznominałowych.

2.5.3. Normy dotyczące stosunków kapitałowych PSA (art. 300² – 300³).

Akcjonariusze PSA zyskają daleko idącą autonomię w zakresie kształtowania struktury majątkowej PSA.

Projekt określa minimalną wysokość kapitału akcyjnego w symbolicznej kwocie 1 złotego (art. 300³ § 1). Wskazana wartość nie będzie stanowiła ograniczenia dla podejmowania działalności gospodarczej. Określenie minimalnej wartości kapitału akcyjnego pozwoli natomiast wyeliminować wątpliwości co do obowiązku utworzenia tego kapitału.

Akcje ze swojej istoty nie opiewają na wartość nominalną, a tym samym bezprzedmiotowe jest wskazywanie jakiegokolwiek wartościowego minimum związanego z akcjami.

Projektowany przepis art. 300² § 3 jest konsekwencją charakteru prawnego kapitału akcyjnego jako kapitału, którym akcjonariusze mogą swobodnie dysponować, bez konieczności zachowania wymogów przewidzianych dla zmiany umowy spółki (por. pkt 1 uzasadnienia). Zamieszczenie w umowie spółki postanowień dotyczących wysokości kapitału akcyjnego zaburzałoby funkcję i zasady dysponowania tym kapitałem.

Projektowany przepis art. 300² § 2 określa podstawową cechę akcji beznominałowych, tj. brak korelacji tych akcji z kapitałem akcyjnym. Akcje beznominałowe nie wyrażają ułamka kapitału akcyjnego. Związek akcji beznominałowych z kapitałem akcyjnym wynika natomiast z tego, że wkłady wnoszone na pokrycie akcji beznominałowych, mające zdolność bilansową, zasilają kapitał akcyjny.

Projektowany przepis art. 300² § 1 określa, jakimi wkładami akcjonariusze mogą pokrywać obejmowane akcje. Wkłady pieniężne i wkłady niepieniężne mające zdolność bilansową zasilają kapitał akcyjny (art. 300³ § 1). Inne wkłady, w tym świadczenie pracy bądź usług, nie zasilają kapitału akcyjnego.

Wiele przepisów kodeksu spółek handlowych oraz innych ustaw posługuje się pojęciem udziału wspólnika bądź akcjonariusza w kapitale zakładowym jako punktem odniesienia (miernikiem) zakresu praw i obowiązków wspólnika (tzw. funkcja korporacyjna kapitału zakładowego), zakresu praw i obowiązków osób trzecich czy też wiąże określone skutki z tym udziałem. Projektowany przepis art. 300² § 3, mający charakter definicyjny, służy dostosowaniu dotychczasowej siatki pojęciowej polskiego prawa do modelu akcji beznominałowych w warunkach, gdy PSA nie dysponuje kapitałem zakładowym. Zakres przepisu rozciąga się także na inne niż Kodeks spółek handlowych ustawy, które posługują się pojęciem kapitału zakładowego jako miernikiem uprawnień i obowiązków akcjonariuszy spółki kapitałowej. Przepis ten obejmuje swoim zakresem także postanowienia umów i innych czynności prawnych, które posługują się pojęciem udziału akcjonariusza w kapitale zakładowym.

Analogiczną funkcję pełni art. 300² § 4 KSH w odniesieniu do czynności rejestracji bądź wykreślenia akcji, stanowiącej odpowiednik podwyższenia bądź obniżenia kapitału zakładowego.

2.5.4. Art. 300⁵ § 1 pkt 5–6

W katalogu elementów wskazywanych obligatoryjnie w umowie spółki konieczne jest wskazanie ceny emisyjnej akcji obejmowanych w zamian za wkłady mające zdolność bilansową. Akcje beznominałowe ze swojej istoty nie opiewają bowiem na wartość nominalną, która byłaby wyznacznikiem dla ustalenia ceny objęcia. Wspomniany element minimalnej wymaganej treści umowy spółki ułatwi weryfikację *ex post* adekwatności ceny objęcia akcji, co jest szczególnie ważne wobec dopuszczalności obejmowania akcji w zamian za pracę i usługi.

Konsekwentnie wymagane jest wskazywanie w umowie spółki przedmiotu wnoszonych wkładów niepieniężnych mających wartość bilansową oraz ich wartości.

2.5.5. Termin wniesienia wkładów (art. 300⁹)

Projektowany przepis art. 300⁹ zawiera rozwiązanie pośrednie w stosunku do przyjętego w spółkach z o.o. i akcyjnej. Ze względu na oczywiste uwarunkowania fazy rejestracji spółki odstąpiono od charakterystycznego dla spółki z o.o. wymagania wniesienia całości wkładów na pokrycie kapitału zakładowego (art. 163 pkt 2 KSH), gdyż rozwiązanie to należy ocenić jako nadmiernie rygorystyczne, zwłaszcza w uwarunkowaniach spółek typu *startup*. Jednocześnie jednak nadmiernie liberalne i skłaniające do nadużyć jest odstąpienie od wskazania jakiegokolwiek terminu maksymalnego na wniesienie wkładów, jak ma to miejsce w spółce akcyjnej w odniesieniu do wkładów pieniężnych, jeżeli tylko przed rejestracją wniesiono ¼ tych wkładów (art. 309 § 3 zd. 2 KSH). Proponuje się wprowadzenie jednolitego

terminu 3-letniego na wniesienie wszystkich wkładów, w warunkach jednoczesnego odstąpienia od przesłanki minimalnego pokrycia akcji PSA przy jej zawiązaniu. Zasadą jest jednocześnie, iż brak pełnego pokrycia akcji nie wpływa na ograniczenie ani tym bardziej wyłączenie uprawnień członkowskich (por. art. 300¹⁵ § 1, art. 300²¹), inaczej niż ma to miejsce obecnie w spółce akcyjnej (por. art. 347 § 2, art. 411 § 2 KSH, przy czym szczególnie problematyczne okazuje się to ostatnie rozwiązanie). Umowa spółki może wprowadzać w tym względzie odmienne reguły.

2.5.6. Odpowiedzialność z tytułu przeszacowania aportów (art. 300¹⁰)

Projektowany przepis art. 300¹⁰ przejmuje na grunt PSA konstrukcję odpowiedzialności za znaczne przeszacowanie wkładów niepieniężnych przewidzianą w przepisach o spółce z o.o. (art. 175 KSH). Odpowiedzialność tę ograniczono do wkładów niepieniężnych mających zdolność bilansową.

2.5.7. Zasady dokonywania wypłat na rzecz akcjonariuszy

Kwestie ogólne

Przepis art. 300¹⁵ określa przesłanki wypłaty dywidendy. Jego znaczenie wykracza jednak poza problematykę rocznego podziału zysku, ponieważ przez odesłania zawarte w art. 300¹⁷ zd. 2, art. 300⁴¹ § 3 i 4, art. 300⁴⁴ § 2 pkt 3 i § 3 oraz art. 300⁴³ determinuje także w sposób generalny zasady dysponowania nadwyżką bilansową w celu wypłaty zaliczki na poczet dywidendy, sfinansowania umorzenia akcji oraz nabywania przez spółkę własnych akcji. Spłata umorzeniowa oraz cena w zamian za nabycie przez spółkę własnych akcji wypłacane akcjonariuszom są bowiem świadczeniami *causa societatis*, które powinny być objęte jednolitym reżimem prawnym, znajdującym zastosowanie do dywidendy.

Test bilansowy

Art. 300¹⁵ § 2 wprowadza test bilansowy, a tym samym wyraża zasadę, zgodnie z którą zysk może zostać wypłacony wyłącznie kosztem nadwyżki bilansowej spółki. Przepis ten nawiązuje do brzmienia art. 192 i art. 348 § 1 KSH.

W myśl zaproponowanego rozwiązania kapitał akcyjny, który zasilają wkłady pieniężne i niepieniężne wniesione na akcje beznominałowe, stanowi jeden ze składników tworzących nadwyżkę bilansową. Takie rozwiązanie jest podyktowane tym, iż kapitał akcyjny powinien pozostawać w zasadniczo swobodnej dyspozycji akcjonariuszy, w odróżnieniu od kapitału zakładowego jako funduszu najściślej związanego w spółce.

Na wypłatę na rzecz akcjonariuszy tytułem dywidendy może zostać przeznaczona cała kwota kapitału akcyjnego powiększona o zysk i pomniejszona o stratę. Obrazują to następujące przykłady:

- a) Jeżeli na starcie akcjonariusze wnieśli 1 mln zł na pokrycie akcji beznominałowych, a za pierwszy rok obrotowy spółka osiągnęła zysk w wysokości 100 tys. zł, może wypłacić akcjonariuszom maksymalnie 1.092 tys. zł. Na kwotę tę składa 1 mln zł

kosztem kapitału akcyjnego oraz 92 tys. zł z zysku (8% zysku, czyli 8 tys. zł musi zostać przekazane na obowiązkowy kapitał zapasowy zgodnie z art. 300¹⁹ § 1);

- b) Jeżeli ta sama spółka w pierwszym roku obrotowym poniosła stratę w wysokości 100 tys. zł, może wypłacić akcjonariuszom 900 tys. zł. Część środków wniesionych na pokrycie kapitału akcyjnego, równa poniesionej stracie, została bowiem utracona w następstwie prowadzonej działalności.

Zarówno w przykładzie pierwszym, jak i drugim warunkiem dopuszczalności wypłaty dywidendy jest stwierdzenie przez zarząd wystarczającej wypłacalności spółki (art. 300¹⁵ § 5). Zagadnienie zakazu świadczeń zagrażających wypłacalności spółki zostało omówione poniżej.

Przyjęto założenie, że kapitałem akcyjnym mogą dysponować wyłącznie akcjonariusze, nie zaś zarząd w ramach instytucji zaliczki na poczet dywidendy (art. 300¹⁷ zd. 2).

Spółka może przeznaczyć na dywidendę także kapitał zapasowy. Spółka nie może jednak przeznaczyć na wypłaty tej części kapitału zapasowego, która stanowi obowiązkową rezerwę tworzoną na mocy art. 300¹⁹ § 1.

Zasada względnej swobody wypłat kosztem kapitału akcyjnego

Projektowany przepis art. 300¹⁵ § 4 pkt 2 proklamuje zasadę względnej swobody wypłat kosztem kapitału akcyjnego. Granicę dla tych wypłat – oprócz zakazu świadczeń zagrażających wypłacalności spółki zgodnie z art. 300¹⁵ § 5 – wyznacza pułap 5% sumy zobowiązań spółki, według stanu na koniec ostatniego roku obrotowego. Zapobiega to drenażowi kapitału akcyjnego spółki, z uszczerbkiem dla interesów wierzycieli. Wypłaty przewyższające ten pułap czynią koniecznym zastosowanie trybu postępowania konwokacyjnego, właściwego dla obniżenia kapitału zakładowego połączonego ze zwrotem części wkładów na rzecz akcjonariuszy (art. 456 § 1–2 KSH). Tryb ten wymaga zabezpieczenia niewymagalnych roszczeń wierzycieli, którzy zgłosili się do spółki i uprawdopodobnili stan zagrożenia swoich interesów.

Uwzględnienie w rachunku dokonywanym zgodnie z projektowanym art. 300¹⁵ § 4 pkt 2 kapitału zapasowego tworzonego na pokrycie strat ma ten skutek, że spółka może wypłacić nawet całość kapitału akcyjnego, redukując go do symbolicznej kwoty 1 złotego, jeżeli zgromadziła równocześnie w ramach kapitału zapasowego obowiązkową rezerwę na pokrycie ewentualnych strat, której obligatoryjny pułap wynosi 5% sumy zobowiązań spółki wynikającej z zatwierdzonego sprawozdania finansowego za ostatni rok obrotowy. W ten sposób wysokość swobodnych wypłat z kapitału akcyjnego jest uwarunkowana posiadaniem przez spółkę zabezpieczenia wynikającego ze zgromadzenia funduszy w innym kwalifikowanym kapitale własnym, którym jest kapitał zapasowy tworzony na pokrycie strat zgodnie z art. 300¹⁹. Rozwiązanie to zapobiega dublowaniu kwot podlegających związaniu w majątku spółki, a tym samym nieuzasadnionemu „karaniu” spółek osiągających zyski, które zgromadziły z odpisów z zysku obowiązkową kwotę rezerwy w stosunku do podmiotów niewykazujących takiej rezerwy.

Przykład: Spółka, której suma zobowiązań wynosi na koniec roku obrotowego 2 mln zł, posiadająca kapitał akcyjny w wysokości 500 tys. zł, zaś kapitał zapasowy tworzony na pokrycie strat wynoszący 40 tys. zł, może swobodnie wypłacić kosztem kapitału akcyjnego 440 tys. zł ($500.000 - [5\% \times 2.000.000] + 40.000 = 440.000$). Wypłata dalszych 60 tys. zł z kapitału akcyjnego jest uwarunkowana przeprowadzeniem postępowania konwokacyjnego. Podwojenie sumy zobowiązań spółki na koniec kolejnego roku obrotowego do 4 mln zł przy niezmienionym kapitale zapasowym przeznaczonym na pokrycie strat spowoduje, iż wypłata bez zachowania specjalnych narzędzi ochrony wierzycieli będzie mogła wynosić tylko 340 tys. zł ($500.000 - [5\% \times 4.000.000] + 40.000 = 340.000$).

Zakaz świadczeń zagrażających wypłacalności spółki

Projektowany przepis art. 300¹⁵ § 5 wprowadza nową w prawie polskim instytucję zakazu świadczeń zagrażających wypłacalności spółki jako dodatkową przesłankę legalności wypłaty przez spółkę dywidendy, a przez odesłania zawarte w art. 300¹⁷ zd. 2, art. 300⁴¹ § 3 i art. 300⁴³ – także innych świadczeń spełnianych pod tytułami korporacyjnymi (zaliczka na poczet dywidendy, spłata umorzeniowa i cena nabycia przez spółkę własnych akcji). Warunkiem legalności wypłaty *causa societatis* jest spełnienie przesłanek testu bilansowego oraz stwierdzenie, że wypłata nie zagraża wypłacalności spółki.

Perspektywa oceny dopuszczalności wypłaty na rzecz akcjonariuszy wynosi 6 miesięcy, przy założeniu normalnych okoliczności funkcjonowania spółki. Ocena jest dokonywana przez zarząd bezpośrednio przed momentem wypłaty na rzecz akcjonariuszy.

Jeżeli spółka nie może spełnić świadczenia ze względu na brak wypłacalności, świadczenie staje się wymagalne po odzyskaniu przez spółkę zdolności płatniczej. Nie jest więc konieczne podejmowanie przez akcjonariuszy ponownej uchwały.

Celowe jest przyjęcie półrocznego terminu jako horyzontu czasowego stanowiącego podstawę dla oceny, czy – mimo planowanej wypłaty – spółka zachowa wystarczającą zdolność płatniczą. Za takim rozwiązaniem przemawia okoliczność, że relatywnie długi okres prognozowania zdolności płatniczej spółki zwiększa ryzyko (margines) błędu wskutek wystąpienia trudnych do przewidzenia zdarzeń, mogących negatywnie wpłynąć na tę zdolność. Półroczna perspektywa oceny zdolności płatniczej wymaga od zarządu uwzględnienia nie tylko bieżących zobowiązań spółki, ale również takich, które staną się wymagalne dopiero po kilku miesiącach od dnia spełnienia świadczenia na rzecz akcjonariuszy. Takie rozwiązanie skutkuje wzmocnieniem ochrony wierzycieli spółki.

Prognozę wypłacalności zarząd powinien sporządzić przy założeniu „normalnych okoliczności”, tzn. przy uwzględnieniu istotnych czynników wewnętrznych (np. planowanych inwestycji) i zewnętrznych, które zarząd przy dołożeniu należytej staranności powinien przewidzieć. Zarząd nie odpowiada natomiast za nadzwyczajne okoliczności (zdarzenia), których wystąpienie w chwili dokonywania prognozy było mało prawdopodobne (np. nieoczekiwana akcja strajkowa w spółce, kryzysy polityczne czy finansowe, nagłe

załamania branży, w której działa spółka, niewypłacalność głównych partnerów gospodarczych).

Wypłata z kapitału akcyjnego jest uwarunkowana dokonaniem wpisu do rejestru zmiany jego wysokości (art. 300¹⁵ § 6), co ma na celu poddanie kontroli sądu rejestrowego uchwały akcjonariuszy stanowiącej podstawę takiej zmiany.

Nakaz ekwiwalentności w pozakorporacyjnych transakcjach spółki z akcjonariuszem

Projektowany art. 300²¹ ustanawia nakaz ekwiwalentności w pozakorporacyjnych transakcjach spółki z akcjonariuszem oraz w transakcjach z udziałem osób powiązanych ze spółką lub akcjonariuszem. Przepis zapobiega tzw. „ukrytym wypłatom”, tj. transferom majątku spółki na rzecz akcjonariuszy pod tytułami pozakorporacyjnymi (np. umowy sprzedaży, najmu, zlecenia, łączące spółkę z akcjonariuszem). Spółce zabronione jest zwracanie na rzecz akcjonariuszy zainwestowanych funduszy czy wypłacanie zysków pod postacią korzystnych dla akcjonariuszy transakcji ze spółką. Art. 300²¹ wprowadza jednostronny zakaz zawyżania wartości świadczeń spełnianych przez spółkę na rzecz akcjonariuszy (czyli np. zawyżania ceny towarów nabywanych przez spółkę od akcjonariusza, czynszu najmu wypłacanemu akcjonariuszowi czy wynagrodzenia z tytułu usług świadczonych na rzecz spółki przez akcjonariusza). Przepis chroni w równym stopniu fundusze wkładowe, ulokowane w kapitale akcyjnym, jak i fundusze dywidendowe.

Zwrot wkładów czy wypłata zysków mogą nastąpić wyłącznie pod jednym z tytułów korporacyjnych (*causa societatis*), a zatem jako wypłata udziału w zysku, zaliczki na poczet dywidendy, umorzenie akcji czy nabycie przez spółkę własnych akcji. Zasada wyrażona w projektowanym art. 300²¹ nie tylko chroni integralność majątku spółki w interesie wierzycieli, ale stanowi ważny mechanizm zabezpieczający akcjonariuszy mniejszościowych. W praktyce niemal zawsze odbiorcą „ukrytych wypłat” jest bowiem akcjonariusz dominujący, sprawujący kontrolę nad spółką. Tego rodzaju transfery majątkowe w oczywisty sposób szkodzą mniejszości, ponieważ zmniejszają wartość inwestycji w spółkę i perspektywę partycypowania w jej zyskach⁶.

W praktyce problematyczne okazują się nie tylko nieekwiwalentne transakcje między spółką a akcjonariuszem, ale także zawyżone świadczenia spółki na rzecz osób powiązanych z akcjonariuszem oraz świadczenia na rzecz akcjonariusza ze strony podmiotów powiązanych ze spółką (np. spółek zależnych). Projekt przejmuje dlatego koncepcję rozszerzenia zakazu wypłat na podmioty powiązane, przyjętą w spółce akcyjnej (art. 355 § 3 KSH), jednocześnie stanowiąc udoskonalony wariant tego ostatniego przepisu. Objęcie wyraźnym zakazem wszystkich przypadków tzw. „ukrytych wypłat” przy wykorzystaniu osób trzecich bliskich akcjonariuszowi lub spółce jest, rzecz jasna, niemożliwe. Czynności znajdujące się poza

⁶ Pewne korekty powyższego unormowania mogą dotyczyć relacji w ramach grupy spółek, w której prowadzona jest polityka kojarzenia interesów członków grupy pod warunkiem, że nie narusza to uzasadnionych interesów akcjonariuszy mniejszościowych i wierzycieli spółki dokonującej świadczenia na rzecz członka zgrupowania. Kwestia ta wykracza poza obszar regulacji niniejszego projektu.

zakresem art. 300²¹ kwalifikują się jednak jako zmierzające do obejścia tego przepisu, a tym samym, podobnie jak czynności wprost z nim sprzeczne, są zagrożone surową sankcją nieważności (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 2 KSH).

Odpowiedzialność z tytułu bezprawnych wypłat

Akcjonariusz, który otrzymał wypłatę dokonaną wbrew przepisom prawa lub postanowieniom umowy spółki (odbiorca), jest obowiązany do jej zwrotu (projektowany art. 300²² § 1). Obowiązek zwrotu istnieje niezależnie od tego, czy odbiorca był w dobrej wierze. Za bezprawną należy uznać w szczególności wypłatę dokonaną z naruszeniem testu bilansowego (art. 300¹⁵ § 2) lub wbrew zakazowi świadczeń zagrażających wypłacalności spółki (art. 300¹⁵ § 5).

Solidarnie z odbiorcą wypłaty odpowiadają za jej zwrot członkowie organów spółki, chyba że nie ponoszą winy (art. 300²² § 2). Na członkach organu spoczywać więc będzie ciężar dowodu, że nie ponoszą winy za wypłatę, a więc np. że głosowali przeciwko uchwale o wypłacie, bez swojej winy nie uczestniczyli w jej podejmowaniu lub że dołożyli wymaganej staranności przy dokonywaniu oceny wypłacalności spółki poprzedzającej spełnienie świadczenia. Rozkład ciężaru dowodu w art. 300²² § 2 różni się od rozkładu przyjętego w art. 300⁵¹ § 2, gdzie odstąpiono od zmiany ciężaru dowodu. Zaostrza to odpowiedzialność z tytułu bezprawnych wypłat. Sensem proponowanego przepisu art. 300²² jest bowiem ustanowienie surowszej odpowiedzialności członków organów w stosunku do ogólnego reżimu przewidzianego art. 300⁵¹ § 2.

Umorzenie akcji i nabywanie własnych akcji

Przepisy art. 300⁴¹ - 300⁴⁵ inkorporują do regulacji PSA niektóre zasady dotyczące nabywania i obejmowania przez spółkę akcyjną własnych akcji. W szczególności przyjęto założenie, że jeżeli spółka dysponuje wystarczającą nadwyżką bilansową, powinna mieć możliwość nabycia do 25% własnych akcji (art. 300⁴⁴ § 2 pkt 2). Podobnie jak w spółce akcyjnej, prawem nabycia nie dysponuje jednak samodzielnie zarząd, ale konieczna jest uchwała akcjonariuszy. Uchwała ta może mieć zarówno charakter ogólnego upoważnienia, jak i umocowywać do dokonania wyłącznie pojedynczej, skonkretyzowanej operacji nabycia. Zapobiega to samowolnemu wykorzystywaniu przez zarząd środków zainwestowanych przez akcjonariuszy do wpływania na strukturę akcjonariatu spółki. W związku z tym proponuje się uzupełnić katalog spraw wymagających uchwały akcjonariuszy o zgodę na nabycie własnych akcji (art. 300⁷⁸ pkt 5).

Jawność kwoty kapitału akcyjnego

Proponuje się wprowadzenie obowiązku umieszczania na pismach i zamówieniach handlowych spółki, a także na jej stronie internetowej, informacji o wysokości kapitału akcyjnego (art. 300⁵⁸ § 1 pkt 4). Kapitał akcyjny nie ma wprawdzie charakteru kapitału stałego, jak kapitał zakładowy, jednak informacja o wysokości kapitału akcyjnego ma na ogół istotne znaczenie dla kontrahentów spółki, ponieważ wskazuje zwykle, przynajmniej

w przybliżeniu, na skalę działalności prowadzonej przez spółkę, zaangażowane w niej środki pochodzące od akcjonariuszy, a co za tym idzie – wpływać na wiarygodność spółki.

Z uwagi na to, że kapitał akcyjny podlega słabszemu związaniu bilansowemu niż kapitał zakładowy spółek z o.o. i akcyjnej, jego wysokość będzie częściej ulegała zmianie. Dlatego nie jest wskazane ujawnianie tego kapitału na tych samych zasadach, co kapitału zakładowego (por. art. 206 § 1 pkt 4 i art. 374 § 1 pkt 4 KSH). Mając na względzie stosunkowo płynny charakter kapitału akcyjnego proponuje się, by w pismach i zamówieniach handlowych składanych przez spółkę w formie papierowej kapitał akcyjny był ujawniany według stanu na ostatni dzień poprzedniego roku obrotowego ze wskazaniem tego dnia (art. 300⁵⁸ § 2 zd. 1). Oznacza to, że jeżeli np. na dzień 31 grudnia 2018 r. kapitał akcyjny wynosił 100 tys. zł, a rok obrotowy równa się rokowi kalendarzowemu, spółka ma obowiązek wskazywać tę kwotę przez cały rok 2019, bez względu na to, czy kapitał ten będzie wynosił w trakcie 2019 r. 100 tys. zł. czy też ulegnie zmniejszeniu bądź zwiększeniu. W stosunku do nowo zawiązanych spółek decyduje stan kapitału akcyjnego z dnia wpisu spółki do rejestru (art. 300⁵⁸ § 2 zd. 2).

Obowiązek tworzenia kapitału zapasowego na pokrycie przyszłych strat

Sens wprowadzenia obowiązku tworzenia kapitału zapasowego na pokrycie przyszłych strat został wyjaśniony w części pierwszej uzasadnienia.

Kapitał zapasowy chroni wierzycieli spółki oraz zabezpiecza spółkę w perspektywie przyszłych strat. Jednocześnie instytucja ta nie ogranicza swobody działania spółki oraz w istotny sposób nie zmniejsza kwoty przewidzianej do wypłaty dla akcjonariuszy pod postacią dywidendy. Odpis 8% na rzecz kapitału zapasowego następuje z zysku wypracowanego za dany rok obrotowy. Jeżeli spółka nie wypracuje zysku w roku obrotowym, nie będzie zobowiązana do zasilenia kapitału zapasowego. Z kolei związanie w kapitale zapasowym środków w wysokości co najmniej 5% sumy zobowiązań spółki, wynikającej z zatwierdzonego sprawozdania finansowego za ostatni rok obrotowy, zwolni spółkę od obowiązkowych odpisów z zysku.

Zasady dokonywania wypłat na rzecz akcjonariuszy w związku z łączeniem, podziałem i przekształceniem spółek.

- Art. 515 KSH

Zaproponowane brzmienie art. 515 § 1 określa katalog sposobów ustanowienia względnie nabycia udziałów lub akcji spółki przejmującej, które są wydawane wspólnikom spółki przejmowanej. Sposoby te mają równorzędny charakter, co oznacza, że proponuje się odstępianie od zasady pierwszeństwa podwyższenia kapitału zakładowego jako sposobu zapewnienia udziałów lub akcji spółki przejmującej, wydawanych wspólnikom spółki przejmowanej. Istnienie tej zasady sugeruje art. 515 § 1 w obowiązującym brzmieniu. Zmiana treści komentowanego przepisu jest ponadto podyktowana wprowadzeniem kategorii akcji beznominałowych.

Proponowany przepis wyraźnie przewiduje, że przejmująca spółka kapitałowa może wydać wspólnikom spółki przejmowanej także akcje bez wartości nominalnej, nowo ustanowione lub nabyte w tym celu przez spółkę przejmującą.

Projektowany przepis art. 515 § 1 zd. 2 ma na celu wyraźne przesądzenie spornej kwestii, czy przejmująca spółka-córka może wydać wspólnikom przejmowanej spółki-matki udziały lub akcje nabyte w wyniku sukcesji uniwersalnej (tzw. fuzji *downstream*).

Projektowany przepis art. 515 § 2 poszerza zakres, w jakim spółka przejmująca może nabyć udziały lub akcje własne w celu wydania ich wspólnikom spółki przejmowanej.

- Art. 530 § 2 KSH

Projektowany przepis ma na celu umożliwienie przeprowadzenia podziału przez wydzielenie również w przypadku, gdy przejmująca PSA wydaje wspólnikom spółki dzielonej akcje bez wartości nominalnej. Proponowany przepis rozstrzyga, iż w takim przypadku dniem wydzielenia jest dzień wpisu do rejestru akcji bez wartości nominalnej, ustanowionych przez spółkę przejmującą. Wpis akcji beznominałowych do rejestru ma charakter konstytutywny.

- Art. 542 § 2 KSH

Zmiana dostosowuje dotychczasowe brzmienie przepisu do przypadku, w którym spółki przejmujące wydają wspólnikom spółki dzielonej akcje bez wartości nominalnej.

- Art. 563 i art. 584⁹ KSH

Zmiany są konsekwencją ustanowienia w PSA kapitału akcyjnego jako kapitału podstawowego.

III.3. PRAWA I OBOWIĄZKI AKCJONARIUSZY

3.1. Zasada „jedna akcja – jeden głos” a swoboda kształtowania umowy spółki

Odzwierciedleniem powszechnie przyjętej w prawie spółek kapitałowych zasady „jedna akcja – jeden głos” jest art. 300²³ § 1. Zasada ta powinna mieć charakter podstawowy pomimo różnic w zakresie kapitałów właściwych dla dotychczas istniejących typów spółek kapitałowych oraz dla PSA. Postulat maksymalizacji swobody kształtowania treści stosunku PSA wymaga jednak zapewnienia akcjonariuszom możliwości modyfikowania powyższej zasady. Wymaganie to zostało zatem odzwierciedlone w szeregu norm szczególnych wyrażonych w art. 300²⁴ - 300²⁸. Normy te mają na celu zapewnienie dopuszczalności stosowania w prostych spółkach akcyjnych szerokiego spektrum mechanizmów zwiększających kontrolę poszczególnych akcjonariuszy, w szczególności założycieli tych spółek.

3.2. Przywileje akcyjne i uprawnienia indywidualne akcjonariuszy

Akcjonariusze mogą w umowie PSA postanowić o uprzywilejowaniu określonych akcji. Rodzaje przywilejów akcyjnych zostały wskazane jedynie przykładowo (art. 300²⁵ § 2) i nie zostały ograniczone przedmiotowo. Swoboda kształtowania treści umowy PSA

w zakresie uprawnień udziałowych akcjonariuszy nie została ograniczona ustawowymi progami w zakresie uprzywilejowania co do prawa głosu czy prawa do dywidendy (w tym obszarze PSA wykazuje różnice w stosunku do modeli przyjętych w art. 174 § 4, art. 196, art. 352 czy art. 353 § 1 KSH). Zakres swobody kształtowania treści przywilejów akcyjnych jest zatem ograniczony wyłącznie klauzulami natury prostej spółki akcyjnej i dobrych obyczajów (art. 300⁵ § 3 KSH). Obok przywilejów akcyjnych ustawodawca dopuszcza również przyznawanie imiennie oznaczonym akcjonariuszom uprawnień indywidualnych (art. 300²⁸ KSH), które również podlegają ograniczeniom wynikającym z art. 300⁵ § 3 KSH. Uprawnienia indywidualne w szczególności mogą dotyczyć prawa powoływania lub odwoływania członków zarządu lub rady nadzorczej.

3.3. Akcje założycielskie

Szczególnym rodzajem akcji uprzywilejowanych są akcje założycielskie (art. 300²⁶). Instytucja ta ma służyć przede wszystkim akcjonariuszom będącym założycielami spółek oraz pomysłodawcami rozwiązań innowacyjnych, którzy chcą zapewnić sobie określoną partycypację w ogólnej liczbie głosów na wypadek przystąpienia do spółki zewnętrznego inwestora (tym niemniej, zakres zastosowania konstrukcji akcji założycielskich nie jest ograniczony do etapu tworzenia spółki – mogą one powstać również w wyniku emisji, które będą miały miejsce na późniejszym etapie funkcjonowania spółki). Celem regulacji akcji założycielskich jest przesądzenie o zgodności takiego rodzaju uprzywilejowania z wszelkimi właściwymi normami (w tym wynikającymi z klauzul generalnych) oraz wyeliminowanie ewentualnych wątpliwości interpretacyjnych.

Uprzywilejowanie akcji założycielskich polega na tym, iż w przypadku kolejnej emisji nowych akcji minimalny stosunek liczby głosów przypadających na akcje założycielskie do ogólnej liczby głosów pozostaje nienaruszony. Przykładowo, jeżeli 100 akcji założycielskich (na 1.000 akcji wyemitowanych przez spółkę ogółem) reprezentuje udział 10% w ogólnej liczbie głosów na zgromadzeniu akcjonariuszy, to emisja 100 nowych akcji i objęcie ich przez inny podmiot niż akcjonariusz uprawniony z akcji założycielskich powoduje, iż liczba głosów przypadających na każdą z akcji założycielskich ulega zwiększeniu do 1,(1) głosu, w związku z czym udział procentowy tych akcji w ogólnej liczbie głosów pozostaje na poziomie 10%. Wyemitowanie akcji założycielskich przez prostą spółkę akcyjną nakłada na właściwy organ obowiązek określenia w każdej uchwale o emisji nowych akcji liczby głosów, która będzie przypadać na te akcje po wpisie nowej emisji akcji do rejestru.

3.4. Akcje nieme

W przypadku akcji uprzywilejowanych co do dywidendy dopuszczalne jest wyłączenie prawa głosu (instytucja akcji niemych znana również obecnie – art. 353 § 3 KSH). Ustawodawca zdecydował się w tym zakresie na wprowadzenie możliwości zastrzeżenia w umowie prostej spółki akcyjnej warunku (*verba legis* okoliczności), w przypadku ziszczenia się którego akcje nieme odzyskują prawo głosu bez konieczności dokonywania zmian w umowie spółki (art. 300²⁷).

3.5. Forma akcji

3.5.1. Dematerializacja akcji jako zasada

Zgodnie z art. 300²⁹ § 1 wszystkie akcje prostej spółki akcyjnej są akcjami zdematerializowanymi, tj. nie mają one postaci dokumentów. Ustawodawca nie przewiduje jednak w związku z ww. regułą normy analogicznej do tej wyrażonej w art. 174 § 6 KSH, gdyż obowiązek dematerializacji jest *per se* związany z niedopuszczalnością wydawania przez spółkę dokumentów akcji. Ustawa nie nakazuje również stosowania rygorystycznego reżimu dematerializacji na podstawie przepisów o obrocie instrumentami finansowymi.

3.5.2. Cyfryzacja relacji korporacyjnych i pewność obrotu a dematerializacja

Zasada dematerializacji akcji prostej spółki akcyjnej jest uzasadniona z wielu względów. Jednym z nich jest postępująca cyfryzacja wszystkich dziedzin życia gospodarczego, w tym relacji korporacyjnych. Tradycyjne dokumenty ucieleśniające prawa z papierów wartościowych przestają być regułą w obrocie gospodarczym. Ich znaczenie, szczególnie istotne w kontekście zbywalności oraz reżimu legitymacyjnego, jest zdecydowanie mniejsze w związku z wypracowaniem na gruncie ustawodawstwa oraz praktyki nowych reguł obrotu. Obligatoryjna dematerializacja jest uzasadniona również potrzebą zapewnienia bezpieczeństwa oraz pewności obrotu akcjami (zob. szerzej uzasadnienie do art. 300³⁰ i art. 300³¹). Forma zapisu elektronicznego wiąże się z wyeliminowaniem ryzyka podrobienia czy przerobienia dokumentów. Jednocześnie jednak zapewnienie cyberbezpieczeństwa wymaga profesjonalizacji działalności polegającej na prowadzeniu ewidencji zdematerializowanych akcji prostych spółek akcyjnych.

3.5.3. Przejrzystość akcjonariatu i ujednoczenie reżimu legitymacyjnego a dematerializacja

Istotnym motywem wprowadzenia zasady dematerializacji akcji prostej spółki akcyjnej jest również dążenie do przejrzystości składu akcjonariatu. Przejrzystość ta jest wartością preferowaną przez prawodawcę europejskiego (czego wyrazem są chociażby rozwiązania przyjęte w maju 2017 r. na gruncie nowego art. 3a dyrektywy 2007/36/WE w sprawie wykonywania niektórych praw akcjonariuszy notowanych na rynku regulowanym zmienionej dyrektywą 2017/828 w zakresie zachęcania akcjonariuszy do długoterminowego zaangażowania) oraz przez licznych ustawodawców krajowych. Dematerializacja akcji wymaga przy tym odejścia od tradycyjnego rozróżnienia akcji na akcje imienne i na okaziciela. Akcje zdematerializowane charakteryzują się bowiem autonomicznym i szczególnym reżimem obrotu oraz reżimem legitymacyjnym. Jednolity sposób wykazywania praw z akcji ma swoje źródło w nakazie ujawniania uprawnionych we wpisie do ewidencji (art. 300³¹ § 1 pkt 3). W prostej spółce akcyjnej odchodzi się od skomplikowanego reżimu legitymacyjnego opartego na instytucji księgi akcyjnej (art. 341 KSH) oraz wykazywaniu posiadania akcji na okaziciela poprzez ich złożenie w spółce (art. 406 § 2 KSH). Zgodnie z art. 300³⁰ § 1 i 2 wobec spółki uważa się za akcjonariusza jedynie osobę wpisaną do ewidencji jako uprawniony z akcji. Ujednoczenie reżimu legitymacyjnego prowadzi do uproszczenia reguł uczestnictwa w zgromadzeniu akcjonariuszy (zgodnie z art. 300⁸⁸

uprawnionym do uczestnictwa w zgromadzeniu akcjonariuszy jest osoba wpisana do ewidencji na koniec dnia poprzedzającego zgromadzenie akcjonariuszy) oraz do zapewnienia bezsporności przy wykazywaniu innych uprawnień korporacyjnych akcjonariuszy.

3.5.4. Tryb rejestracji akcji zdematerializowanych

Obligatoryjność dematerializacji akcji prostych spółek akcyjnych wiąże się z realizacją postulatu zwiększenia spektrum możliwych sposobów ich rejestracji. Z uwagi na to, iż założeniem prostej spółki akcyjnej jest zapewnienie dostępu do tej formy prawnej szerokiemu gronu uczestników życia gospodarczego, niezbędne jest wprowadzenie takich rozwiązań w zakresie rejestracji akcji, które nie będą tego dostępu utrudniały, w szczególności poprzez generowanie nadmiernych kosztów obciążających akcjonariuszy i spółki. Ponadto, celem ustawodawcy powinno być zagwarantowanie konkurencyjności podmiotów prowadzących działalność w zakresie rejestracji akcji. Z drugiej strony jednak rejestracja akcji i kontrola obrotu akcjami wymaga od podmiotów realizujących te zadania kwalifikacji, które pozwolą na zapewnienie profesjonalizmu w omawianej dziedzinie życia korporacyjnego. Prowadzenie ewidencji akcji powinno w związku z tym zostać powierzone podmiotom zaufania publicznego.

W art. 300²⁹ przewidziano jeden tryb rejestracji zdematerializowanych akcji prostej spółki akcyjnej – w ewidencji akcji zdematerializowanych. Przepisami regulującymi prowadzenie ewidencji są art. 300³¹ - 300³².

3.5.5. Prowadzenie ewidencji akcji zdematerializowanych

Ewidencja akcji zdematerializowanych może być prowadzona przez odpowiednio wykwalifikowane podmioty. Krąg tych podmiotów został przy tym określony szeroko w celu zapewnienia konkurencyjności, w szczególności w zakresie kosztów, jakie będą ponosić spółki i ich akcjonariusze. Zgodnie z art. 300³¹ § 2, oprócz Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. oraz spółek, którym Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. przekazał wykonywanie czynności w zakresie prowadzenia depozytu papierów wartościowych, do prowadzenia ewidencji upoważnione są podmioty prowadzące działalność maklerską, działalność bankową oraz notariusze. Takie kwalifikacje podmiotowe pozwalają na zapewnienie profesjonalizmu rejestracji i obrotu akcjami prostych spółek akcyjnych. Jednocześnie każdy z podmiotów prowadzących ewidencję powinien we własnym zakresie wypracować zgodne z ustawą praktyczne reguły jej funkcjonowania, przyjazne dla spółek oraz ich akcjonariuszy.

Podstawowe zadania podmiotów prowadzących ewidencję określa art. 300³¹ § 3 jako prowadzenie systemu rejestracji akcji, w tym zapewnienie zgodności liczby akcji zarejestrowanych z liczbą akcji wyemitowanych oraz dokonywanie wpisów zmian danych ujawnianych w ewidencji. Zadania te powinny być wykonywane z należytą starannością uwzględniającą profesjonalny charakter podmiotu zaufania publicznego prowadzącego ewidencję na podstawie umowy zawartej pomiędzy tym podmiotem a spółką, uwzględniającej wszelkie wymogi wynikające z regulacji ustawowych. Należyta staranność podmiotu

prowadzącego ewidencję przy wykonywaniu czynności z zakresu rejestracji akcji wymaga od niego weryfikowania dokumentów stanowiących podstawę wpisu do ewidencji, w szczególności umów, których przedmiotem są akcje. Legitymację do zgłoszenia wniosku o dokonanie wpisu ma zasadniczo każdy podmiot mający w tym interes prawny, tj. w szczególności zbywcy i nabywcy akcji oraz sama spółka.

Zakres wpisu do ewidencji został określony w art. 300³¹ § 1 w drodze wskazania treści minimalnej. Nie ma zatem tym samym przeszkód, aby wpis zawierał również dane niewymienione wprost w ustawie. Podstawowy zakres danych ujawnianych w ewidencji stanowią natomiast: określenie spółki będącej emitentem akcji, liczbę, serię i numery akcji, uprawnionych z akcji, wzmiankę o istnieniu ograniczeń zbywalności akcji, wzmiankę o tym, czy akcje zostały w całości pokryte, wzmianki o złożeniu wniosków o wykreślenie albo sprostowanie nieprawidłowych wpisów oraz adres poczty elektronicznej i adres korespondencyjny akcjonariusza.

Ewidencja powinna być zasadniczo prowadzona odrębnie dla każdej akcji wyemitowanej przez prostą spółkę akcyjną. Nie ma jednak przeszkód, aby poszczególne wpisy w ewidencji obejmowały zbiory (pakiety) akcji, o ile dane ich dotyczące są tożsame. Ewidencja może być prowadzona zarówno w formie tradycyjnej (pisemnej), jak i w formie elektronicznej (art. 300³²). Przepis art. 300³² mówi co prawda jedynie o formie elektronicznej („Ewidencja może być prowadzona w formie elektronicznej”), jednakże forma pisemna jest dorozumiana.

Projekt *expressis verbis* dopuszcza, by ewidencja w postaci elektronicznej mogła być prowadzona w rozproszonej i zdecentralizowanej bazie danych, do której dostęp jest ograniczony. W celu zapewnienia bezpieczeństwa obrotu prawnego określono warunek, że rozproszona i zdecentralizowana baza danych musi zapewniać możliwość należytego wykonywania zadań przez podmiot prowadzący ewidencję.

3.5.6. Dostęp do ewidencji akcji PSA

Przepis art. 300³¹ § 7 ustanawia jawność ewidencji akcji PSA dla każdego jej akcjonariusza. Dostęp do danych z ewidencji – na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o krajowej administracji skarbowej – mogą mieć także właściwe organy państwa na zasadach regulujących dostęp do tajemnicy bankowej i maklerskiej (patrz art. 127a ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o krajowej administracji skarbowej). Stanowi to konsekwencję powierzenia prowadzenia rejestru podmiotom licencjonowanym.

3.5.7. Wspólność praw z akcji

Przepisy regulujące zagadnienia wspólności praw z akcji i ich wykonywania przez współuprawnionych (art. 300³³) odpowiadają obecnemu brzmieniu art. 333 § 2 i 3 KSH.

3.6. Przeniesienie akcji

3.6.1. Zbywalność akcji i niepubliczny charakter prostej spółki akcyjnej

Swoboda i elastyczność obrotu akcjami jest jednym z podstawowych założeń funkcjonowania spółek akcyjnych, w tym oczywiście i prostej spółki akcyjnej. Zasada zbywalności akcji

została wprost potwierdzona w art. 300³⁴ § 1. Zasada ta może oczywiście doznawać daleko idących wyjątków w postaci ograniczeń rozporządzania akcjami. W związku z charakterem akcji emitowanych przez proste spółki akcyjne ograniczenia te mogą dotyczyć wszystkich akcji. Ograniczenia te powinny być przedmiotem wpisu do ewidencji, a przy tym powinny być uwzględniane przy dokonywaniu wpisów do ewidencji (zob. art. 300³¹ § 1 pkt 4, § 5).

Do istoty prostej spółki akcyjnej należy jej niepubliczny charakter. Prosta spółka akcyjna jest narzędziem prawnym przeznaczonym dla przedsiębiorców zainteresowanym pozyskaniem kapitału w obrocie niepublicznym (*venture capital*), nie zaś dla przedsiębiorców, których celem jest pozyskanie kapitału na zorganizowanym rynku kapitałowym. Przemawia za tym w szczególności szeroki zakres swobody kształtowania umowy prostej spółki akcyjnej, co może stać w istotnej sprzeczności z potrzebą ochrony interesów ewentualnych drobnych inwestorów – akcjonariuszy mniejszościowych. W związku z powyższym niezbędne jest wyraźne przesądzenie, iż akcje wyemitowane przez prostą spółkę akcyjną nie mogą być przedmiotem obrotu zorganizowanego (art. 300³⁴ § 2).

3.6.2. Zbycie akcji a wpis w ewidencji

Tryb zbycia akcji prostej spółki akcyjnej ma charakter jednolity i opiera się na mechanizmie konstytutywnego wpisu do ewidencji. Mechanizm ten został oparty na wzorcu obowiązującym obecnie dla zbywania zdematerializowanych papierów wartościowych, uregulowanym w art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi. Celem takiego rozwiązania jest zapewnienie pewności obrotu akcjami. Wpis do ewidencji jest bezwzględną przesłanką rozporządzającego skutku czynności zbycia akcji. Umowa zobowiązująca do zbycia akcji wywołuje zatem skutek rozporządzający właśnie z chwilą wpisu (art. 300³⁵ § 1). Z wnioskiem o dokonanie wpisu może wystąpić do podmiotu prowadzącego ewidencję każda ze stron czynności zbycia, tj. zbywca lub nabywca, natomiast w przypadku, gdy nabycie akcji nastąpiło w wyniku zdarzenia powodującego przeniesienie akcji *ex lege* wpis dokonywany jest na żądanie nabywcy (art. 300³⁵ § 2).

Podstawą wpisu do ewidencji może być jedynie dokument stwierdzający ważne i skuteczne przeniesienie akcji.

W zestawieniu z brakiem analogicznych przepisów w spółce z o.o. i spółce akcyjnej oraz toczącej się w doktrynie dyskusji na temat konsekwencji zbycia akcji/udziałów z naruszeniem ograniczeń dotyczących rozporządzania kluczowym *novum* jest wyraźne przesądzenie tej kwestii w projekcie. Mianowicie, w przypadku braku podstawy prawnej dla wpisu lub dokonania wpisu z naruszeniem ograniczeń zbywalności akcji przewidzianych w umowie spółki, wpis taki nie wywołuje skutków prawnych (art. 300³⁵ § 3 zd. 1). Przez brak podstawy należy rozumieć nie tylko niedokonanie czynności prawnej czy jej nieważność wynikającą z naruszenia norm prawa powszechnie obowiązującego, ale również wadliwość takiej czynności wynikającą z naruszenia norm wyrażonych w postanowieniach umowy prostej spółki akcyjnej dotyczących ograniczeń zbywalności akcji.

Mechanizm wpisów do ewidencji wiąże się także z koniecznością przyznania podmiotom mającym w tym interes prawny uprawnienia do zgłaszania zastrzeżeń co do ważności wpisów. Zastrzeżenia nie mogą przy tym być zgłaszane bez wyraźnych podstaw, czemu ma zapobiegać regulacja, zgodnie z którą wpis zastrzeżenia wykreśla się, jeżeli osoba je zgłaszająca nie wytoczy stosownego powództwa przeciwko osobie wpisanej do ewidencji w terminie 30 dni od dnia wpisu zastrzeżenia (art. 300³⁵ § 4).

3.6.3. Nabycie akcji od nieuprawnionego

Nowelizacja kodeksu spółek handlowych po raz pierwszy wprowadza wyraźną i autonomiczną względem ogólnego reżimu prawa papierów wartościowych ustawową regułę dotyczącą skutków nabycia akcji w dobrej wierze od podmiotu nieuprawnionego. Problemy interpretacyjne, jakie pojawiają się na tym tle, w praktyce wymagały interwencji ustawodawcy.

Rozwiązanie przyjęte w art. 300³⁵ § 3 zd. 2 drugie ma u swoich podstaw ochronę zaufania osób trzecich działających w dobrej wierze do danych ujawnionych w ewidencji akcji zdematerializowanych. Dokonanie prawnie nieskutecznego wpisu do ewidencji wiąże się z tym, iż osoba w niej ujawniona nie będzie uprawnionym z akcji. Ustawodawca przesądza jednak, że możliwe jest skuteczne nabycie akcji od takiej osoby, o ile: (1) nabywca działa w dobrej wierze oraz (2) nabywca zostanie ujawniony w ewidencji (poprzez dokonanie wpisu na jego rzecz). Działanie nabywcy w dobrej wierze jest objęte domniemaniem (art. 7 KC), a zatem w przypadku sporu co do ważności nabycia akcji osoba mająca w tym interes prawny jest obowiązana do udowodnienia, iż nabywca działał w złej wierze.

3.6.4. Ograniczenia rozporządzania akcjami

Wprowadzając generalną regułę dopuszczalności wprowadzania do umowy prostej spółki akcyjnej ograniczeń możliwości rozporządzania akcjami, ustawodawca zdecydował się na uregulowanie podstawowych typów takich ograniczeń w postaci: zgody spółki na rozporządzenie akcjami (art. 300³⁶ § 1) oraz umownego prawa pierwszeństwa pochodnego nabycia akcji (art. 300³⁹). Modele te mogą być oczywiście modyfikowane w postanowieniach umowy spółki, o ile przyjęte rozwiązania nie naruszają dobrych obyczajów ani nie stoją w sprzeczności z wymogami ochrony interesów akcjonariuszy mniejszościowych. Obok ograniczeń rozporządzania akcjami ustawa przewiduje również ograniczenia rozrządzeniami *mortis causa*, tj. ograniczenia lub wyłączenia wstąpienia do spółki spadkobierców zmarłych akcjonariuszy (art. 300³⁸ § 1).

3.6.5. Wymóg zgody spółki

Podstawowym typem ograniczenia rozporządzania akcjami jest wymóg zgody spółki (winkulacja akcji). Wymóg ten zasadniczo powinien wynikać z postanowień umowy spółki, jednak w związku z regulacją dopuszczającą wniesienie wkładów do PSA w maksymalnym terminie trzech lat od jej rejestracji zdecydowano się na wprowadzenie tzw. ustawowej winkulacji (art. 300³⁷). Dotyczy ona akcji objętych w zamian za każdy rodzaj wkładu w okresie, w którym wkład ten nie został jeszcze wniesiony w całości. Rozwiązanie to ma na

celu zabezpieczenie interesów pozostałych akcjonariuszy spółki, którzy już wnieśli do niej wkłady, w szczególności wkłady mające zdolność bilansową. Akcjonariusze mogą, rzecz jasna, uchylić albo ograniczyć opisaną powyżej winkulację na mocy właściwego postanowienia umowy spółki.

Nabywca akcji nie w pełni pokrytej odpowiada wobec spółki za wniesienie pozostałej części wkładu (art. 300³⁷ § 3). Za spełnienie tego świadczenia solidarnie z nabywcą odpowiada zbywca akcji.

Regulacje dotyczące sposobu wyrażania przez spółkę zgody na zbycie akcji winkulowanych i skutków braku takiej zgody nie odbiegają zasadniczo od przyjętych obecnie dla spółki akcyjnej. W związku z obligatoryjną dematerializacją oraz jawnością i skutecznością ograniczeń zbywalności w odniesieniu do ewidencji, wyrażenie zgody na zbycie akcji przez spółkę jest warunkiem wpisu do ewidencji. Warunek ten jest właściwy również dla innych typów ograniczenia rozporządzania akcjami.

3.6.6. Umowne prawo pierwszeństwa pochodnego nabycia akcji

Umowne (statutowe) prawo pierwszeństwa pochodnego nabycia akcji jest jednym z tych ograniczeń rozporządzania akcjami (udziałami) spółek kapitałowych, które występuje powszechnie w obrocie. Modelowe rozwiązanie w tym zakresie zostało wprowadzone w art. 300³⁹. Opiera się ono na regule proporcjonalności (mającej na celu maksymalizację zachowania *status quo* w zakresie składu akcjonariatu – art. 300³⁹ § 2). Szczegółowa regulacja modelowego prawa pierwszeństwa pochodnego nabycia akcji przewiduje pośrednictwo zarządu spółki przy składaniu oświadczeń przez akcjonariusza zbywającego i akcjonariuszy uprawnionych do skorzystania z prawa pierwszeństwa. Oferta składana akcjonariuszom uprawnionym obejmuje zasadniczo te same warunki, jakie zostały przewidziane dla umowy zawieranej pomiędzy akcjonariuszem zbywającym a nabywającą akcje osobą trzecią (art. 300³⁹ § 4). Modelowa klauzula umowna nie przewiduje w tym zakresie przyznania akcjonariuszom uprawnionym prawa do żądania ukształtowania tych warunków w sposób odmienny, co jednak mogą przewidywać szczegółowe postanowienia umowy prostej spółki akcyjnej.

3.7. Indywidualne uprawnienia kontrolne i informacyjne akcjonariuszy

Niezależne od wielkości udziału kapitałowego w spółce uprawnienia akcjonariuszy obejmują w szczególności prawo indywidualnej kontroli oraz prawo do żądania informacji dotyczących spółki. Pierwsze z ww. uprawnień jest właściwe dla reżimu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, drugie zaś dla reżimu spółki akcyjnej. Rozwiązania przewidziane w projekcie (art. 300²⁴ i 300⁹⁴) są oparte na obydwu tych reżimach, na co wskazują również wewnętrzne odesłania.

Przyjęty ustawowy model indywidualnych uprawnień kontrolnych akcjonariuszy (art. 300²⁴) czerpie z rozwiązań właściwych dla spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (odesłanie do odpowiedniego stosowania art. 212 KSH) w związku z tym, iż w założeniu modelowy charakter prostej spółki akcyjnej odpowiada cechom spółki zamkniętej. Bezwzględnie

obowiązujący charakter przepisu art. 300²⁴ zdanie pierwsze oraz art. 212 KSH, wynikający z funkcji ochronnej, jaką pełnią te przepisy w stosunku do akcjonariuszy mniejszościowych, uniemożliwia generalne wyłączenie prawa indywidualnej kontroli, jego ograniczenie bądź zmianę jego treści (zakresu, sposobu wykonywania).

Ustawowy model uprawnień informacyjnych akcjonariuszy prostej spółki akcyjnej również opiera się na normach o charakterze imperatywnym (art. 300²⁴), co jest uzasadnione potrzebą zapewnienia minimalnego ustawowego standardu ochrony uprawnień informacyjnych wszystkich akcjonariuszy. Model ten opiera się na rozwiązaniach właściwych dla spółki akcyjnej (art. 428 - 429 KSH), w tym, w większości, na odesłaniach.

3.8. Wyłączenie i ustąpienie akcjonariusza oraz rozwiązanie spółki przez sąd

3.8.1. Podstawowe założenia sądowych ingerencji

Art. 300⁴⁶ - 300⁴⁷ zawierają szczegółową regulację instytucji wyłączenia i ustąpienia akcjonariusza. Przepisy te bazują w tym względzie na analogicznych rozwiązaniach przyjętych obecnie w kodeksie spółek handlowych dotyczących spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, stanowiąc ich istotne rozwinięcie i sprecyzowanie.

Warto zauważyć, że proponowane mechanizmy są charakterystyczne dla regulowania stosunków spółek, w ramach których występuje mniejsza liczba wspólników albo akcjonariuszy, a relacje osobiste tychże pozostają istotne z uwagi na możliwość funkcjonowania spółki. Tak skonstruowanej regulacji wyłączenia i ustąpienia akcjonariusza prostej spółki akcyjnej oraz rozwiązania spółki przez sąd towarzyszy świadome zaniechanie wprowadzenia przepisów analogicznych do regulacji art. 418 i 418¹ KSH, tj. przepisów o przymusowym wykupie akcji należących do mniejszościowych akcjonariuszy spółki akcyjnej, będących mechanizmami typowymi dla regulacji stosunków spółki występującej w czystej postaci spółkach kapitałowych.

3.8.2. Wyłączenie akcjonariusza ze spółki

Przepisy art. 300⁴⁶ pozwalają akcjonariuszom posiadającym ponad 50% akcji prostej spółki akcyjnej domagać się, aby sąd orzekł o wyłączeniu ze spółki akcjonariusza mniejszościowego, jeżeli po jego stronie zaszły ważne przyczyny wyłączenia ze spółki. Odnosząc rozwiązania zawarte w art. 300⁴⁶ do dotychczasowych przepisów o wyłączeniu wspólnika ze spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, należy zauważyć, że proponowana regulacja przewiduje te same co dotychczas przesłanki wyłączenia akcjonariusza ze spółki i analogiczną procedurę. Na szczególną uwagę zasługuje rozwiązanie, zgodnie z którym żądanie wyłączenia akcjonariusza ze spółki mogą złożyć akcjonariusze posiadający akcje reprezentujące więcej niż połowę ogólnej liczby głosów, choćby nie byli to wszyscy pozostali akcjonariusze danej spółki. Umowa spółki może oczywiście zaostriżyć kryteria złożenia wspomnianego żądania.

3.8.3. Ustąpienie akcjonariusza ze spółki

Instytucja ustąpienia akcjonariusza z prostej spółki akcyjnej (art. 300⁴⁷) stanowi istotne *novum* legislacyjne. Sąd może orzec ustąpienie akcjonariusza ze spółki, jeżeli zachodzi ważna przyczyna uzasadniona stosunkami pomiędzy akcjonariuszami lub pomiędzy spółką a akcjonariuszem ustępującym, skutkująca sprzecznym z dobrymi obyczajami, rażącym pokrzywdzeniem akcjonariusza ustępującego. Przepisy art. 300⁴⁷ mogą znaleźć zastosowanie w tych wszystkich przypadkach, w których to nie okoliczności leżące po stronie akcjonariusza mniejszościowego są przyczyną sytuacji dającej podstawę dla orzeczenia sądu. Przykładowo można tu wskazać przypadek nieuzasadnionej gospodarczo, wieloletniej tezauryzacji zysku w spółce, o czym *de facto* decyduje akcjonariusz większościowy, co skutkuje pozbawieniem akcjonariusza mniejszościowego możliwości otrzymania dywidendy, jeżeli jednocześnie zysk spółki transferowany jest do akcjonariusza większościowego w rezultacie transakcji pozakorporacyjnych zawieranych przez niego ze spółką. Tym samym przepisy art. 300⁴⁷ pozwalają poszukiwać rozwiązań sytuacji skrajnych niekoniecznie na drodze wiodącej do rozwiązania spółki orzeczeniem sądu. Wykup akcji akcjonariusza ustępującego ze spółki następuje po wartości odzwierciedlającej wartość godziwą akcji. Wykupu tego dokonuje spółka na rachunek pozostałych akcjonariuszy.

3.9. Zmiana umowy spółki

3.9.1. Podstawowe reguły zmiany umowy spółki

Reguły rządzące procedurą zmiany umowy prostej spółki akcyjnej są zasadniczo zbieżne z regułami właściwymi dla zmiany umowy spółki z o.o. oraz statutu spółki akcyjnej (zob. art. 300¹⁰⁰). Zmiana umowy spółki jest zatem oparta na dwóch czynnościach konwencjonalnych: uchwale zgromadzenia akcjonariuszy oraz konstytutywnym wpisie do rejestru przedsiębiorców (art. 300¹⁰⁰ § 1).

Podstawowe różnice pomiędzy regulacją prostej spółki akcyjnej a regulacjami obecnie funkcjonujących spółek kapitałowych sprowadzają się do reguł ustanawiania nowych akcji, które w prostej spółce akcyjnej nie stanowią ułamków kapitału zakładowego. Ustanowienie nowych akcji wymaga jednak zmiany umowy spółki, o czym przesądzają już przepisy dotyczące obligatoryjnej treści umowy (art. 300⁵ § 1 pkt 3 i 4). Wyjątek od tej reguły wprowadza art. 300¹⁰¹, który zwalnia emisję nowych akcji z konieczności zmiany umowy spółki (zob. szerzej uzasadnienie do art. 300¹⁰¹).

3.9.2. Ustanowienie nowych akcji

Ustanowienie nowych akcji jest odpowiednikiem podwyższenia kapitału zakładowego na gruncie prostej spółki akcyjnej. Tak jak podwyższenie kapitału zakładowego spółki akcyjnej wymaga ono zmiany umowy spółki i zawarcia umowy (umów) objęcia akcji (art. 300¹⁰³). Dopuszczalne jest przy tym ustanowienie nowych akcji w trybie uproszczonym, tj. bez zmiany umowy spółki (odpowiednik art. 257 § 1 KSH) na podstawie upoważnienia zawartego w umowie spółki, określającego maksymalną liczbę i termin końcowy ustanowienia nowych akcji (art. 300¹⁰¹).

Treść uchwały zgromadzenia akcjonariuszy o ustanowieniu nowych akcji została określona w art. 300¹⁰² § 1. Na szczególną uwagę zwraca tutaj konieczność szczegółowego wskazania ceny emisyjnej, wyceny wkładów mających zdolność bilansową oraz sposobu i terminów ich wnoszenia, a w przypadku wkładów niepieniężnych w postaci pracy lub usług – ich rodzaju i czasu wykonywania pracy lub świadczenia usług. Uchwała zgromadzenia akcjonariuszy może upoważniać zarząd lub radę nadzorczą (radę dyrektorów) do oznaczenia ceny emisyjnej lub terminów wnoszenia wkładów mających zdolność bilansową. Ustanowienie nowych akcji następuje z chwilą wpisu do rejestru (art. 300¹⁰⁵ § 3).

Istnieje również możliwość przeznaczenia na kapitał akcyjny środków, które mogą być przeznaczone do podziału pomiędzy akcjonariuszy (art. 300¹⁵ § 2), bez ustanawiania nowych akcji na mocy uchwały zgromadzenia akcjonariuszy (art. 300²⁰).

3.9.3. Umowa objęcia akcji

Objęcie nowych akcji następuje na podstawie umowy zawieranej pomiędzy spółką a subskrybentem (art. 300¹⁰³ § 1) w formie dokumentowej pod rygorem nieważności (art. 300¹⁰³ § 3). Umowa taka jest zawierana w trybie ofertowym (art. 300¹⁰³ § 2) i jest umową dwustronnie zobowiązującą, tj. obejmuje zobowiązanie spółki do wyemitowania (ustanowienia) akcji na rzecz drugiej strony oraz zobowiązanie subskrybenta do wniesienia wkładu do spółki (art. 300¹⁰³ § 1).

3.9.4. Prawo poboru

Ustawowe prawo poboru, tj. prawo pierwszeństwa objęcia nowo ustanawianych akcji, zostało uregulowane na wzór modelu przyjętego w spółce akcyjnej. Prawo to przysługuje akcjonariuszom, których określa się na dzień podjęcia uchwały o ustanowieniu nowych akcji, z zachowaniem proporcji odpowiadającej dotychczasowemu stanowi posiadania akcji danej spółki (art. 300¹⁰⁴ § 1). Prawo poboru wykonuje się w drodze składania zapisów w terminie wyznaczonym przez spółkę (nie krótszym niż czternaście dni) na formularzu opracowanym przez spółkę. Akcjonariusze mogą również składać zapisy dodatkowe, które będą wykonane pod warunkiem nieskorzystania z prawa poboru przez pozostałych uprawnionych (art. 300¹⁰⁴ § 4 i 5). Prawo poboru może być wyłączone lub ograniczone jedynie w interesie spółki i jedynie w drodze uchwały zgromadzenia akcjonariuszy podjętej kwalifikowaną większością czterech piątych głosów (semiimperatywna norma z art. 300¹⁰⁴ § 2).

3.9.5. Autoryzowana emisja akcji

Autoryzowana emisja akcji (art. 300¹⁰⁸ - 300¹¹¹) stanowi odpowiednik podwyższenia kapitału zakładowego spółki akcyjnej w granicach kapitału docelowego. „Autoryzacja” to nic innego jak upoważnienie zarządu (rady dyrektorów) do emisji nowych akcji wynikające z postanowienia umowy spółki. Upoważnienie to jest limitowane ilościowo (nie więcej niż jedna czwarta dotychczasowej liczby akcji) oraz czasowo (nie dłużej niż pięć lat). Akcje emitowane w ramach emisji autoryzowanej mogą być zasadniczo obejmowane wyłącznie za wkłady pieniężne, chyba że umowa spółki stanowi inaczej (art. 300¹⁰⁸ § 4). Reguły dotyczące

wyłaczenia lub ograniczenia prawa poboru (art. 300¹¹¹) nie stanowią istotnych nowości w stosunku do obecnie obowiązujących regulacji kapitału docelowego w spółce akcyjnej.

3.9.6. Warunkowa emisja akcji

Również regulacja warunkowej emisji akcji (art. 300¹¹² - 300¹¹⁷) opiera się zasadniczo na modelu warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego w spółce akcyjnej. Warunkowa emisja akcji może nastąpić w drodze wykonania praw do objęcia akcji wynikających z obligacji zamiennych lub z obligacji z prawem pierwszeństwa (wyemitowanych przez spółkę na podstawie przepisów ustawy o obligacjach) oraz w drodze wykonania praw z wyemitowanych przez spółkę warrantów subskrypcyjnych (art. 300¹¹² § 2 pkt 1 i 3). Nowością w tym zakresie jest trzeci tryb warunkowej emisji akcji, tj. emisja w związku z wykonaniem praw do objęcia akcji przyznanych określonym osobom na mocy umowy zawartej ze spółką (do zawarcia takiej umowy wymagana jest zgoda zgromadzenia akcjonariuszy wyrażona w uchwale podjętej kwalifikowaną większością trzech czwartych głosów) – art. 300¹¹² § 2 pkt 2 i § 3. Warunkowa emisja akcji musi mieć swoją podstawę w postanowieniach umowy spółki, a prawa do objęcia akcji mogą zostać ustanowione lub wyemitowane po wpisie zmiany umowy spółki do rejestru (art. 300¹¹⁵ § 2). Objęcie akcji w wykonaniu uprawnienia następuje w drodze pisemnego oświadczenia złożonego spółce, która niezwłocznie składa odpowiednią dyspozycję wpisu do ewidencji (art. 300¹¹⁶). Prawa z ww. akcji powstają z chwilą wpisu do ewidencji (art. 300¹¹⁷ § 1). Uaktualnienie ilości wyemitowanych przez spółkę akcji w związku z ich warunkową emisją w postanowieniach umowy spółki i wpisie do rejestru powinno być dokonywane corocznie (art. 300¹¹⁷ § 2 i 3).

III.4. STRUKTURA ORGANIZACYJNA

4.1. Uwagi ogólne

Projekt umożliwi założycielom i akcjonariuszom PSA dokonanie w umowie spółki wyboru pomiędzy uproszczoną wersją systemu dualistycznego, znanemu polskiemu prawu spółek i opartemu na strukturalnym rozdzieleniu sfer zarządzania i nadzoru między zarząd i radę nadzorczą, a modelem monistycznym (unitarnym), występującym w jurysdykcjach anglosaskich i romańskich, który zakłada istnienie jednego organu wyposażonego w kompetencje zarządcze i nadzorcze (art. 300⁴⁹ § 1). Stworzenie akcjonariuszom PSA możliwości takiego wyboru wpisuje się w aksjologię nowej formy prawnej, opartej na swobodzie kontraktowania i elastyczności ustawowych regulacji, co pozwoli im na adaptację w umowie spółki rozwiązań organizacyjnych najlepiej odpowiadających ich indywidualnym potrzebom i preferencjom. Umożliwienie wyboru modelu struktury organów odpowiada również tendencji dającej się zaobserwować od kilkunastu lat zarówno w prawie unijnym (por. regulacje rozporządzenia nr 2157/2001 w sprawie statutu spółki europejskiej – SE), jak i w prawie krajowym państw członkowskich UE (por. reformy prawa włoskiego, holenderskiego i czeskiego, w wyniku których została stworzona taka możliwość).

Jak dowodzą badania prawnoporównawcze oraz praktyka ładu korporacyjnego w różnych państwach, każdy z tych modeli ma swoje zalety i wady. Model dualistyczny zapewnia

instytucjonalny dystans między nadzorującym i nadzorowanym wskutek rozdziału kompetencji zarządczych i nadzorczych pomiędzy dwa odrębne organy spółki. Jednak w praktyce całkowite wyłączenie rady nadzorczej od prowadzenia spraw spółki może prowadzić do asymetrii informacyjnej i osłabienia efektywności nadzoru, dlatego też ostatnie reformy tego systemu w innych państwach mają na celu silniejsze włączenie rady nadzorczej w proces strategicznego zarządzania spółką już na etapie podejmowania decyzji. Z kolei system monistyczny zakłada koncentrację uprawnień kierowniczych i nadzorczych w jednym organie, tj. w radzie dyrektorów, dzięki czemu wszyscy jej członkowie mogą uczestniczyć w strategicznym zarządzaniu spółką i mieć bezpośredni dostęp do informacji o biegu jej spraw. Model monistyczny cechuje się też dużą elastycznością w alokowaniu kompetencji zarządczych i nadzorczych, co umożliwia dostosowanie struktury organizacyjnej spółki do indywidualnych uwarunkowań spółki i jej akcjonariuszy. Mankamentem tego modelu jest natomiast jego podatność na występowanie konfliktu interesów i osłabienie niezależności nadzoru wykonywanego w ramach jednego organu, czemu jednak można przeciwdziałać dokonując funkcjonalnego podziału zadań *stricte* zarządczych i nadzorczych między jego członków w rezultacie delegowania czynności prowadzenia przedsiębiorstwa spółki na dyrektorów wykonawczych oraz tworzenia w ramach rady mniejszych gremiów, tzw. komitetów, złożonych z dyrektorów niewykonawczych, w których koncentrują się określone funkcje nadzorcze przypisane radzie. Wybór systemu monistycznego może mieć miejsce w szczególności w tych przypadkach, w których akcjonariuszami PSA będą inwestorzy zagraniczni, preferujący rozwiązania występujące w ich rodzimych porządkach prawnych. Wskazana elastyczność tego modelu może jednak przemawiać za jego wyborem również w PSA opartych wyłącznie na polskim kapitale.

U podstaw zaproponowanej regulacji leży założenie o równorzędności obydwu modeli struktury organów spółki oraz przekonanie, iż ustawodawca nie powinien narzucać żadnego z nich założycielom i akcjonariuszom PSA, lecz stworzyć ramy prawne pozwalające im na adaptację w umowie spółki rozwiązań organizacyjnych najlepiej odpowiadających ich indywidualnym potrzebom i uwarunkowaniom. W szczególności projekt przewiduje możliwość delegowania czynności prowadzenia spraw przedsiębiorstwa spółki na tzw. dyrektorów wykonawczych. W przypadku PSA, będącej typową spółką zamkniętą („prywatną”), nie istnieje potrzeba ustawowej regulacji instytucji ładu korporacyjnego właściwych dla spółek publicznych, służących ochronie inwestorów na rynku kapitałowym (np. niezależni członkowie rady, komitet audytu). Również zaproponowana regulacja modelu dualistycznego ma postać uproszczoną w stosunku do regulacji tego modelu w spółce akcyjnej i zbliżoną do modelu organów kierowniczych występującego w spółce z o.o. Przejawia się to przede wszystkim w całkowicie fakultatywnym charakterze rady nadzorczej, której ustanowienie w umowie spółki pozostawiono decyzji akcjonariuszy (art. 300⁴⁹ § 2).

4.2. Przepisy wspólne

Projekt zakłada wyodrębnienie w pierwszym oddziale przepisów wspólnych dla obydwu modeli organizacyjnych. Są to przepisy dotyczące przede wszystkim odpowiedzialności członków organów, ich obowiązków w przypadku konfliktu interesów, mandatu i kadencji,

obowiązków w zakresie należytego zorganizowania prac danego organu, zasad zwoływania posiedzeń i podejmowania uchwał, zasad reprezentacji spółki w umowie zawieranej z biegłym rewidentem oraz elementów, które powinny zawierać pisma i zamówienia handlowe składane przez spółkę w formie papierowej i elektronicznej.

Projektowany art. 300⁴⁹ § 3 ma na celu „wkomponowanie” modelu monistycznej struktury organów PSA do polskiego systemu prawa, który (poza przepisami dotyczącymi spółki europejskiej) dopuszcza wyłącznie model dualistyczny. Kazuistyczne uzupełnienie wszystkich przepisów zarówno KSH, jak i innych ustaw, które odwołują się do zarządu i rady nadzorczej spółki kapitałowej oraz ich członków, o odniesienie dotyczące rady dyrektorów, nie jest ani możliwe, ani pożądane. Dlatego w projekcie zdecydowano się posłużyć ogólną normą przewidującą, iż jeżeli w przepisach ustawy innych niż przepisy rozdziału poświęconego organom PSA jest mowa o zarządzie lub członkach zarządu, w spółce, w której powołano radę dyrektorów, należy przez to rozumieć, odpowiednio, radę dyrektorów lub dyrektorów. Zakres tej normy obejmuje po pierwsze przepisy KSH, zarówno zawarte w Dziale IA, a więc odnoszące się bezpośrednio do PSA, jak i ujęte w innych tytułach kodeksu, w szczególności w Tytule I (Przepisy ogólne), Tytule IV (Łączenie, podział i przekształcenie spółek) oraz w Tytule V (Przepisy karne). Po drugie, norma zawarta w art. 300⁴⁹ § 3 dotyczy również wszystkich innych ustaw, które w jakikolwiek sposób odnoszą się do zarządu spółki kapitałowej i jego członków. Ma ona na celu zapewnienie, aby przepisy te znalazły zastosowanie również do prostej spółki akcyjnej zorganizowanej według systemu monistycznego. Jednocześnie przepis ten usuwa wątpliwości, jakie mogłyby się pojawić w związku z kwestią, przepisy dotyczące którego z dwóch organów w systemie dualistycznym powinny znaleźć zastosowanie do rady dyrektorów.

Projektowany art. 300⁵⁰ statuuje zasadę, zgodnie z którą członkowie zarządu (w systemie dualistycznym) oraz dyrektorzy (w systemie monistycznym) podlegają ograniczeniom ustanowionym w umowie spółki oraz, jeżeli umowa ta nie stanowi inaczej, w uchwałach akcjonariuszy. W ustawowym modelu akcjonariusze będzie więc władne podjąć uchwały zawierające wiążące instrukcje dla organu kierowniczego dotyczące prowadzenia sprawy spółki, co odpowiada charakterowi PSA jako spółki zamkniętej („prywatnej”), w której akcjonariusze powinni mieć możliwość wpływania na decyzje podejmowane przez organ kierowniczy. Umowa spółki może jednak wzmocnić pozycję członków zarządu względnie dyrektorów i wyłączyć możliwość podejmowania takich uchwał. Nie uchyli to jednak nakazu respektowania przez nich uchwał akcjonariuszy podjętych w ramach ich ustawowych lub umownych kompetencji.

Projektowany art. 300⁵¹ § 1 określa dwie podstawowe kategorie obowiązków spoczywających na każdym członku organu, które wynikają ze stosunku organizacyjnego łączącego go ze spółką. Są to: obowiązek dołożenia staranności wynikającej z profesjonalnego charakteru jego działalności oraz obowiązek dochowania lojalności wobec spółki, którego zasadniczą treścią jest nakaz powstrzymania się od wszelkich działań sprzecznych z interesem spółki. Art. 300⁵¹ § 2 w sposób jednoznaczny przesądza, że członek organu odpowiada wobec spółki za szkodę wynikłą z zawinionego niewykonania lub nienależytego wykonania swoich

obowiązków, w tym z niedołożenia wymaganej staranności lub niedochowania lojalności. Niestaranne wykonywanie obowiązków związanych z członkostwem w danym organie (np. niestaranne prowadzenie spraw spółki przez członka zarządu albo dyrektora), jeżeli ma charakter zawiniony, będzie prowadziło do odpowiedzialności członka organu za wynikłą stąd szkodę spółki. Art. 300⁵¹ § 3 stanowi normatywne ujęcie tzw. zasady biznesowej oceny sytuacji (ang. *business judgment rule*), rozwiniętej przede wszystkim w judykaturze i doktrynie amerykańskiej, a następnie recypowanej do niektórych europejskich porządków prawnych (por. np. § 93 ust. 1 niemieckiej ustawy akcyjnej z 1965 r., po nowelizacji w 2005 r.). Jej wprowadzenie również do polskiego prawa spółek jest postulowane od kilku lat w rodzimej doktrynie. Zasada ta kładzie nacisk na prawidłowość procesu podejmowania decyzji biznesowych (dotyczących zarządzania spółką i jej przedsiębiorstwem) oraz gwarantuje członkom organu (przede wszystkim zarządom i dyrektorom odpowiedzialnym za prowadzenie spraw spółki) swoistą „bezpieczną przystań”, tj. wyłączenie odpowiedzialności funkcjonariuszy korporacyjnych za szkody poniesione przez spółkę wskutek błędnych decyzji gospodarczych pod warunkiem, że przy ich podejmowaniu działali oni lojalnie i spełnili pozostałe przesłanki wskazane w projektowanym przepisie.

Projektowany art. 300⁵² formułuje niektóre nakazy będące przejawem generalnego obowiązku lojalności członków organu wobec spółki. Regulacja dotycząca postępowania w przypadku sprzeczności interesów zasadniczo odpowiada art. 377 KSH, jej zakres podmiotowy jest jednak szerszy, gdyż obejmuje także członków rady nadzorczej oraz dyrektorów (art. 300⁵² § 1). Projektowany art. 300⁵² § 2 wyraża zakaz ujawniania tajemnic spółki, zarówno w trakcie, jak i po wygaśnięciu stosunku organizacyjnego między spółką a członkiem organu. Przewidziany w projektowanym art. 300⁵² § 3 zakaz zajmowania się przez członka zarządu i dyrektora interesami konkurencyjnymi bez zgody spółki ma zasadniczo zbieżną treść z odpowiednimi regulacjami w spółce z o.o. (art. 211 KSH) i w spółce akcyjnej (art. 380 KSH), z tym że przepis ten wyraźnie dopuszcza odmiennie uregulowanie, a nawet uchylenie tego zakazu w umowie spółki.

W projektowanym art. 300⁵⁴ § 1 wyrażono spoczywający na członkach wieloosobowego organu, a w szczególności na jego przewodniczącym lub prezesie, obowiązek należytego organizowania prac organu. W szczególności powinni oni rozważyć, czy jest celowe i konieczne (np. ze względu na skład liczbowy danego organu oraz złożoność jego funkcji) uchwalenie regulaminu organu określającego jego wewnętrzną organizację i sposób wykonywania czynności. Z projektowanego przepisu wynika, że zasadniczo każdy organ jest władny uchwalić swój własny regulamin. Umowa spółki może jednak przewidywać, że regulamin każdego organu albo niektórych organów podlega zatwierdzeniu przez zgromadzenie wspólników, a także, w systemie dualistycznym, że do zatwierdzenia regulaminu zarządu jest kompetentna rada nadzorcza (por. art. 300⁵⁴ § 1 *in fine*). Projektowany art. 300⁵⁴ § 2 ma stanowić wyraźną normatywną podstawę dla tworzenia w ramach każdego z organów PSA mniejszych gremiów, tzw. komitetów, którym organ może powierzyć określone zadania związane z przygotowaniem lub wykonaniem jego uchwał.

Komitety mają charakter kolegialny, co wynika z art. 300⁵⁴ § 3, a w ich pracach mogą także uczestniczyć, z głosem doradczym, osoby niebędące członkiem danego organu.

Projektowany art. 300⁵⁵ reguluje zasady podejmowania uchwał przez organy PSA. Z § 1 tego przepisu wynika, że podejmowanie przez każdy organ uchwał na piśmie lub za pomocą środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość jest możliwe bez konieczności zawarcia w umowie spółki odpowiedniego upoważnienia. Warunkiem powzięcia uchwały jest powiadomienie wszystkich członków danego organu o posiedzeniu bądź o głosowaniu na piśmie lub za pomocą takich środków. Członków organu głosujących na piśmie lub z wykorzystaniem środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość uwzględnia się co do zasady przy obliczaniu kworum, chyba że umowa spółki lub regulamin organu stanowią inaczej (art. 300⁵⁵ § 3). Regulacja ta będzie mieć istotne praktyczne znaczenie w przypadku, gdy posiedzenie danego organu ma postać wideo- lub telekonferencji, pozwalających na udział w podejmowaniu uchwał osobom nieobecnym fizycznie w miejscu posiedzenia. Ustawowy wymóg kworum przewiduje się wyłącznie w odniesieniu do rady nadzorczej albo rady dyrektorów (art. 300⁵⁵ § 2), co ma na celu ochronę akcjonariuszy, których interesy reprezentowane są w tych organach.

Zasady zwoływania posiedzeń rady nadzorczej oraz rady dyrektorów, określone w projektowanym art. 300⁵⁶, są zasadniczo zbieżne z tymi, które przewiduje art. 389 KSH w odniesieniu do spółki akcyjnej. Projektowana regulacja stanowi jednak wyraźnie, że wnioskodawca może żądać, zamiast odbycia posiedzenia, podjęcia określonej uchwały na piśmie lub za pomocą środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość.

Projektowany art. 300⁵⁷ określa zasady reprezentowania spółki w umowie zawieranej z biegłym rewidentem wybranym do badania lub przeglądu jej sprawozdania finansowego. Przepis ten, stanowiący w pewnym zakresie *lex specialis* w stosunku do art. 66 ust. 5 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, ma na celu zapewnienie bezstronności przy negocjowaniu i ustalaniu warunków, na jakich odbędzie się audyt.

4.3. Model dualistyczny

4.3.1. Zarząd

W modelu dualistycznym w zarządzie koncentrują się uprawnienia i kompetencje w zakresie kierowania spółką i reprezentowania jej w obrocie (art. 300⁵⁹ § 1). Podobnie jak w innych spółkach kapitałowych, zarząd PSA może składać się z jednego lub większej liczby członków, którzy są co do zasady powoływani, odwoływani lub zawieszani w czynnościach (z ważnych powodów) przez zgromadzenie akcjonariuszy. Stanowi to rozwiązanie analogiczne do występującego w spółce z o.o. (art. 201 § 4 KSH) i odpowiada zamkniętemu charakterowi PSA. Jednak w przypadku ustanowienia rady nadzorczej, wskazane kompetencje będą przysługiwać temu organowi, chyba że umowa spółki stanowi inaczej, a w szczególności przyznaje te kompetencje akcjonariuszom.

Projektowany art. 300⁶⁰ reguluje zasady odwoływalności członków zarządu, które są zbieżne z odpowiednimi unormowaniami dotyczącymi innych spółek kapitałowych (art. 203 § 1 i § 2 KSH dla spółki z o.o. oraz art. 370 § 1 i § 2 KSH dla spółki akcyjnej).

Projektowany art. 300⁶¹ przewiduje zasadę wspólnego (kolegialnego) prowadzenia spraw PSA przez jej zarząd. Odstępstwa od tej zasady, polegające np. na podziale określonych sfer działalności spółki pomiędzy członków zarządu, może przewidywać zarówno umowa spółki, jak i regulamin, który, co do zasady, jest uchwalany przez sam zarząd (art. 300⁵⁴ § 1). Zaproponowane rozwiązanie ma na celu stworzenie elastycznych ram normatywnych, które pozwolą na szybkie dostosowanie zasad podziału zadań i kompetencji w ramach zarządu do aktualnych okoliczności i potrzeb spółki.

Zasady reprezentacji PSA określone w art. 300⁶² - 300⁶⁴ odpowiadają obowiązującej regulacji przyjętej dla spółek kapitałowych (por. art. 204-205, art. 210 oraz art. 372-373 oraz art. 379 KSH).

4.3.2. Rada nadzorcza

Przepisy o radzie nadzorczej, będącej w pełni fakultatywnym organem PSA, są wzorowane na odpowiednich regulacjach KSH dotyczących spółki z o.o. i spółki akcyjnej. *Novum* w stosunku do tych przepisów jest przyznanie radzie nadzorczej PSA uprawnienia do samodzielnego określenia (w swojej uchwale) czynności, dla których podjęcia zarząd obowiązany jest uzyskać zgodę rady nadzorczej (art. 300⁶⁶ § 3 zd. 2), niezależnie od tego, czy umowa spółki określa już takie czynności. Rada, podejmując taką uchwałę, realizuje swoje kompetencje nadzorcze wobec zarządu, dlatego też uchwała ta będzie mieć dla niego skutek wiążący. Projektowany przepis może się przyczynić do poprawy nadzoru korporacyjnego, gdyż rada, jako organ stojący bliżej spraw spółki niż zgromadzenie akcjonariuszy, zyskuje dzięki temu możliwość szybkiej reakcji na stwierdzoną przez siebie potrzebę uzupełnienia katalogu czynności wymagających jej zgody. To uprawnienie rady ma jednak charakter fakultatywny i może zostać uchylone w umowie spółki.

Na efektywność nadzoru korporacyjnego w PSA może pozytywnie wpłynąć także projektowany art. 300⁶⁸ § 2, przyznający każdemu członkowi rady nadzorczej uprawnienie do indywidualnego inicjowania działań nadzorczych w spółce. Polega ono na żądaniu od członków zarządu i pracowników spółki przedstawienia radzie na jej najbliższym posiedzeniu określonych dokumentów, sprawozdań lub wyjaśnień. Projekt zakłada więc, że funkcjonowanie rady nadzorczej PSA będzie się opierać na zasadzie kolegialności w wersji złagodzonej. Umowa spółki może ograniczyć bądź całkowicie wyłączyć to uprawnienie, wprowadzając pełną zasadę kolegialności na wzór spółki akcyjnej, albo odwrotnie – przewidując zasadę samodzielnego wykonywania nadzoru przez każdego członka rady tak, jak ma to miejsce co do zasady w spółce z o.o. (art. 219 § 5 KSH).

Projektowany art. 300⁶⁹ zawiera regulację zakazu łączenia stanowisk, która wykazuje pewne odmienności w stosunku do analogicznego unormowania w spółce akcyjnej (art. 387 KSH). Po pierwsze, zakazem tym nie jest objęty adwokat ani radca prawny, z którym łączy spółkę

umowa zlecenia. W ocenie projektodawcy świadczenie na rzecz spółki usług prawnych na podstawie tej umowy samo w sobie nie prowadzi do wytworzenia się między spółką a adwokatem (radcą prawnym) więzi zależności, która wyklucza bezstronne sprawowanie nadzoru. Natomiast radca prawny zatrudniony w spółce na podstawie umowy o pracę będzie wyłączony z możliwości pełnienia mandatu w radzie nadzorczej jako pracownik spółki (art. 300⁶⁹ § 3). Po drugie, podmiotowy zakres zakazu poszerzono o osobę odpowiedzialną w spółce za sprawy finansowe, która z reguły jest menedżerem wyższego szczebla (raczej rzadko poza zarządem spółki), zajmującym stanowisko dyrektora finansowego. Po trzecie, zakazem łączenia stanowisk proponuje się objąć wszystkich pracowników spółki, niezależnie od szczebla ich zatrudnienia i funkcji, jakie pełnią oni w strukturze jej przedsiębiorstwa. Immanentnie związana ze stosunkiem pracy podległość pracownika wobec pracodawcy, którego uprawnienia w przypadku spółki wykonuje jej zarząd, jeżeli nie wyklucza, to znacząco ogranicza należyte wykonywanie przez pracownika funkcji bezstronnego nadzoru odnoszącego się do działań tegoż zarządu. Wyłączenie to nie dotyczy pracowników spółki, których powołanie do rady nadzorczej przewidują przepisy ustaw szczególnych. Po czwarte, sprawowanie funkcji członka rady nadzorczej w spółce dominującej będzie wykluczone w razie pełnienia w spółce lub spółdzielni zależnej tych samych stanowisk, które objęte są zakazem w spółce dominującej. Zakazem łączenia stanowisk będą także objęci pracownicy spółki lub spółdzielni zależnej oraz dyrektorzy wykonawczy spółki zależnej (art. 300⁶⁹ § 4).

4.4. Model monistyczny

4.4.1. Rada dyrektorów

Projektowany art. 300⁷⁰ § 1 wyraża wyjściową zasadę monistycznego modelu organizacji spółki, zgodnie z którą funkcje: prowadzenia spraw spółki i jej reprezentacji oraz nadzoru koncentrują się w jednym organie, nazwanym radą dyrektorów. Projektodawca zdecydował się na przyjęcie nazewnictwa (rada dyrektorów, dyrektorzy), które nawiązuje do angielskiej nomenklatury (*board of directors*), ponieważ to właśnie w systemach anglosaskich model monistyczny znalazł najpełniejsze rozwinięcie. Inwestorzy anglosascy będą więc mogli odnaleźć w prawie polskim rozwiązania organizacyjne stanowiące odpowiednik instytucji występujących w ich rodzimych porządkach prawnych.

Osobowy skład rady dyrektorów ma być kształtowany co do zasady uchwałą akcjonariuszy (art. 300⁷⁰ § 3). Projektowane zasady odwoływalności dyrektorów są zbieżne z regulacjami dotyczącymi członków zarządu w systemie dualistycznym (art. 300⁵⁹ § 3).

Zgodnie z projektowanym art. 300⁷⁰ § 2, kolegalność rady dyrektorów ma charakter fakultatywny. Powołanie wyłącznie jednego dyrektora może w szczególności mieć miejsce w mniejszych spółkach, w których nie ma potrzeby wyodrębniania funkcji nadzoru w ramach organu kierowniczego. W takich przypadkach jedyny dyrektor będzie odpowiednikiem jednoosobowego zarządu. W przypadku wieloosobowej rady dyrektorów, projektowany art. 300⁷² § 1 przewiduje (jako fakultatywną) zasadę wspólnego (kolegialnego) prowadzenia przez nią spraw spółki. Odstępstwa od tej zasady mogą wynikać zarówno z umowy spółki, jak i z regulaminu rady. Projektowany art. 300⁷² § 2 zawiera jednak otwarty, trzypunktowy

katalog spraw o istotnym znaczeniu dla spółki i jej przedsiębiorstwa, w odniesieniu do których wyłączone są odstępstwa od zasady kolegialnego podejmowania decyzji w formie uchwał całej rady dyrektorów. W systemie monistycznym podstawowe odstępstwo od zasady kolegialności polega na możliwości delegowania niektórych lub wszystkich czynności prowadzenia spraw przedsiębiorstwa spółki, a więc podejmowania decyzji o charakterze biznesowym, na jednego lub niektórych dyrektorów, zwanych dyrektorami wykonawczymi. Zgodnie z projektowaną regulacją, podstawą delegacji może być umowa spółki, regulamin lub uchwała rady dyrektorów (art. 300⁷³ § 1). Rada jest więc władna podjąć ad hoc uchwałę o powołaniu dyrektora lub dyrektorów wykonawczych i delegowaniu na nich określonych czynności zarządczych. W wyniku takiego delegowania dojdzie do wyodrębnienia w ramach monistycznego organu funkcji *stricte* zarządczych i funkcji nadzorczych oraz związanego z tym podziału tych funkcji między dyrektorów wykonawczych oraz dyrektorów niewykonawczych, których zadaniem będzie sprawowanie stałego nadzoru nad prowadzeniem przedsiębiorstwa spółki przez dyrektorów wykonawczych (por. art. 300⁷³ § 4). Z delegowaniem na dyrektora wykonawczego określonych zadań menedżerskich będzie się z reguły łączyć zawarcie z nim umowy cywilnoprawnej (umowy zlecenia, kontraktu menedżerskiego), w której zostanie szczegółowo uregulowany zakres jego obowiązków i uprawnień. Do powstania quasi-dualizmu w systemie monistycznym może dojść w razie powołania komitetu wykonawczego złożonego wyłącznie z dyrektorów wykonawczych, na których zostaną delegowane uprawnienia decyzyjne w zakresie czynności przedsiębiorstwa spółki (art. 300⁷³ § 2), oraz komitetu złożonego wyłącznie z dyrektorów niewykonawczych, którego zadania będą się ograniczać do sprawowania nadzoru nad prowadzeniem przedsiębiorstwa przez dyrektorów wykonawczych (art. 300⁷³ § 4). Rada może jednocześnie uchwalić regulamin działania każdego z tych komitetów (por. art. 300⁵⁴ § 2). Nastąpi wówczas funkcjonalny rozdział kompetencji zarządczych i nadzorczych między różne gremia, w których skład będą jednak wchodzić członkowie tego samego monistycznego organu, tj. rady dyrektorów. Zarysowany podział kompetencyjny nie będzie jednak skutkował uchYLENIEM odpowiedzialności wszystkich dyrektorów za strategiczne kierowanie spółką i jej należytą organizacją, zapewniającą m.in. odpowiedni przepływ informacji między jej różnymi szczeblami kierowniczymi (por. art. 300⁷² § 2). Zgodnie z projektowanym art. 300⁷³ § 5, dyrektorom niewykonawczym będą przysługiwać uprawnienie kontrolne zbliżone do tych, w jakie wyposażeni są członkowie rady nadzorczej w systemie dualistycznym.

Należy zaznaczyć, że przedstawiony funkcjonalny podział kompetencji i uprawnień zarządczych i nadzorczych w ramach wieloosobowej rady dyrektorów ma charakter w pełni fakultatywny. W szczególności w spółkach prowadzących działalność gospodarczą w niewielkim rozmiarze, w których rada liczy tylko kilku dyrektorów, może być zbędne wyodrębnienie w jej ramach funkcji nadzoru i przypisanie jej dyrektorom niewykonawczym. W takim przypadku wszyscy dyrektorzy prowadzić będą sprawy spółki i zarządzać jej przedsiębiorstwem, na zasadzie kolegialności lub zgodnie przyjętym podziałem kompetencyjnym. Rada dyrektorów będzie wówczas mieć taki sam charakter, jak zarząd w spółce z o.o. Wraz z rozszerzeniem działalności prostej spółki akcyjnej i rozwojem jej przedsiębiorstwa akcjonariusze lub sami dyrektorzy mogą stwierdzić zaistnienie potrzeby

funkcjonalnego rozdziału kompetencji zarządczych i nadzorczych między dwie kategorie funkcjonariuszy korporacyjnych, tj. dyrektorów wykonawczych i niewykonawczych, oraz powołanie jednego lub kilku komitetów rady, w których koncentrować się będzie wykonywanie różnych jej funkcji. Możliwość łatwego dostosowania rozwiązań organizacyjnych do aktualnych potrzeb i okoliczności jest przejawem elastyczności modelu monistycznego, stanowiącej jego istotną zaletę.

Zgodnie z projektowanym art. 300⁷⁴ prawo do reprezentowania spółki przysługuje każdemu dyrektorowi jako członkowi organu kierowniczego spółki, niezależnie od tego, czy pełni on funkcję dyrektora wykonawczego. Regulacja sposobu reprezentacji spółki, przewidziana w projektowanym art. 300⁷⁵, jest zbieżna z odpowiednimi przepisami dotyczącymi zarządu w systemie dualistycznym. Projektowany art. 300⁷⁶ określa szczególne zasady reprezentacji spółki w umowach zawieranych z dyrektorami. Zasady te mają na celu uniknięcie zagrażającego spółce konfliktu interesów. Podstawową zasadę wyraża art. 300⁷⁶ § 1 stanowiąc, że w umowach między spółką a dyrektorem, jak również w sporach z nim, spółkę reprezentuje pełnomocnik powołany uchwałą akcjonariuszy. Zasada ta może ulec pewnemu złagodzeniu w umowie spółki, która może przewidywać, iż w umowach i sporach między spółką a dyrektorem wykonawczym spółkę może także reprezentować dyrektor niewykonawczy działający na podstawie uchwały rady dyrektorów podjętej wyłącznie przez dyrektorów niewykonawczych. W ocenie projektodawcy, takie umocowanie dyrektora niewykonawczego do reprezentowania spółki pozwoli wyeliminować ryzyko konfliktu interesów. Regulacje te stosuje się odpowiednio do ustalania wynagrodzenia dyrektorów (art. 300⁷⁶ § 4). Szczególne reguły reprezentacji spółki przewidziane są dla przypadku, w którym jedyny akcjonariusz jest zarazem jej (niekoniecznie jedynym) dyrektorem. Wówczas nie stosuje się zasad reprezentacji określonych w paragrafach poprzednich, a czynność prawna między tym akcjonariuszem a reprezentowaną przez niego spółką wymaga formy aktu notarialnego (art. 300⁷⁶ § 3).

4.5. Zgromadzenie akcjonariuszy

4.5.1. Podstawowe reguły dotyczące odbywania zgromadzeń akcjonariuszy

Zwoływanie i przebieg zgromadzeń akcjonariuszy PSA poddane jest regułom zbliżonym do zasad odbywania zgromadzeń wspólników sp. z o.o. z elementami charakterystycznymi dla walnych zgromadzeń spółki akcyjnej. Ważnym elementem regulacji dotyczącej zgromadzenia akcjonariuszy są przepisy umożliwiające podejmowanie uchwał poza zgromadzeniem oraz odbywanie zgromadzeń przy użyciu środków komunikowania się na odległość. Założeniem ustawodawcy było utrzymanie dotychczasowych regulacji zgromadzeń wspólników (walnych zgromadzeń) przy jednoczesnym zwiększeniu elastyczności przepisów, dostosowaniu do cyfrowego obiegu dokumentów oraz zaadresowanie odmienności zgromadzenia akcjonariuszy PSA wynikających z charakterystycznych cech tej spółki (tj. rada dyrektorów, czy różne klasy akcji).

4.5.2. Sposoby podejmowania uchwał

Projektowany art. 300⁷⁷ reguluje zasady podejmowania uchwał przez zgromadzenie akcjonariuszy. Z paragrafu 1 wynika, że uchwały mogą być podejmowane zarówno na zgromadzeniu akcjonariuszy, jak i poza zgromadzeniem na piśmie, przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej albo przy wykorzystaniu wzorca uchwały udostępnionego w systemie teleinformatycznym. Warunkiem powzięcia uchwały poza zgromadzeniem akcjonariuszy na piśmie albo przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej jest uzyskanie od wszystkich akcjonariuszy zgody na postanowienie, które ma być powzięte albo na określony sposób głosowania (art. 300⁷⁷ § 2 KSH). Zgoda powinna być przy tym wyrażona na piśmie albo przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, określonych w umowie spółki. Zasady podejmowania uchwał przy wykorzystaniu wzorca uchwały udostępnionego w systemie teleinformatycznym, określone w art. 300⁷⁷ § 3, są zasadniczo zbieżne z tymi, które przewiduje art. 240¹ § 2 KSH w odniesieniu do spółki z o.o.

Wola akcjonariuszy spółki może zostać wyrażona w postaci uchwał. Co do zasady, uchwały są podejmowane podczas zgromadzenia akcjonariuszy. Dopuszczenie możliwości podejmowania uchwał zarówno na zgromadzeniu, jak i poza zgromadzeniem ma na celu zapewnić maksymalną swobodę i elastyczność zarządzania spółką.

4.5.3. Kompetencje wyłączne zgromadzenia akcjonariuszy

Kompetencje wyłączne zgromadzenia akcjonariuszy, określone w projektowanym art. 300⁷⁸, są co do zasady zbieżne z kompetencjami zgromadzenia wspólników spółki z o.o. oraz walnego zgromadzenia spółki akcyjnej. Wymóg uchwały akcjonariuszy przewidziany jest dla rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania zarządu z działalności spółki oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok oraz udzielenia absolutorium członkom organów spółki z wykonania przez nich obowiązków, zbycia i wydzierżawienia przedsiębiorstwa lub zorganizowanej części oraz ustanowienia na nich ograniczonego prawa rzeczowego, nabycia i zbycia nieruchomości, użytkowania wieczystego lub udziału w nieruchomości, emisji obligacji zamiennych lub z prawem pierwszeństwa i emisji warrantów subskrypcyjnych, o których mowa w art. 300¹¹³ oraz upoważnienia do nabywania akcji własnych w przypadku określonym w art. 300⁴⁴ § 1 pkt 2.

4.5.4. Zwoływanie zgromadzeń

Zasady zwoływania zgromadzeń akcjonariuszy, określone w projektowanym art. 300⁸¹, są analogiczne do zasad przewidzianych w art. 235 KSH w odniesieniu do spółki z o.o.

Zwyczajne zgromadzenie jest zatem zwoływane przez zarząd, chyba że zarząd nie zwoła go w terminie 6 miesięcy po upływie roku obrotowego lub w innym terminie określonym w umowie spółki. Wówczas, uprawnionym do zwołania zwyczajnego zgromadzenia jest rada nadzorcza. W spółce z systemem monistycznym zgromadzenie akcjonariuszy zwołuje rada dyrektorów.

Zarząd lub rada nadzorcza mogą zwołać nadzwyczajne zgromadzenie zawsze, jeśli uznają to za uzasadnione (art. 300⁸¹ § 2). Uprawnienie do zwołania nadzwyczajnego zgromadzenia posiadają również akcjonariusz lub akcjonariusze mniejszościowi reprezentujący przynajmniej 1/10 ogólnej liczby głosów lub ogólnej liczby akcji, upoważnieni do tego przez sąd rejestrowy, o ile ich żądanie zwołania zgromadzenia złożone uprzednio zarządowi w formie dokumentowej zostało przez zarząd zignorowane (art. 300⁸²).

Przepis art. 300⁸⁴ określa sposoby zwoływania zgromadzeń. Zgromadzenie akcjonariuszy zwołuje się pocztą elektroniczną na adres akcjonariusza wpisany do ewidencji oraz za pomocą listów poleconych lub przesyłek nadanych pocztą kurierską. Tym samym zawiadomienie dokonane wyłącznie za pomocą poczty elektronicznej nie będzie skuteczne.

Zawiadomienie powinno zawierać szczegółowy porządek obrad oraz informacje dotyczące terminu i miejsca zgromadzenia (art. 300⁸⁴ § 2). W przypadku gdy zgromadzenie przewiduje możliwość uczestnictwa w nim przy udziale środków komunikacji elektronicznej - zawiadomienie powinno precyzyjnie opisywać warunki techniczne uczestnictwa w zgromadzeniu i wykonywania prawa głosu (art. 300⁸⁴ § 4).

Projektowany art. 300⁹⁰ określa elementy listy akcjonariuszy oraz zasady jej udostępniania przed odbyciem zgromadzenia akcjonariuszy. Przed odbyciem zgromadzenia akcjonariuszy (w przypadku zgromadzeń odbywających się na skutek formalnego zwołania) – zarząd lub rada dyrektorów powinna udostępnić w swoim lokalu listę akcjonariuszy uprawnionych do uczestnictwa w zgromadzeniu do wglądu dla zainteresowanych akcjonariuszy. Zasady dotyczące listy akcjonariuszy są zasadniczo zbieżne z tymi, które przewiduje art. 407 § 1 KSH w odniesieniu do spółki akcyjnej. Projektowana regulacja stanowi jednak, że lista powinna być wyłożona do wglądu akcjonariuszy w miejscu i w dniu zgromadzenia, natomiast w przepisie art. 407 § 1 KSH jest mowa o wyłożeniu listy w lokalu zarządu przez trzy dni powszednie przed odbyciem zgromadzenia. Określenie dnia odbycia zgromadzenia akcjonariuszy jako dnia wyłożenia listy jest powiązane z reżimem legitymacji w PSA – uprawnionym do uczestniczenia w zgromadzeniu jest osoba wpisana do ewidencji na koniec dnia poprzedzającego dzień zgromadzenia akcjonariuszy (art. 300⁸⁸).

4.5.5. Uczestnictwo w zgromadzeniu przy użyciu środków komunikacji elektronicznej

Projektowany art. 300⁸⁹ przewiduje możliwość elastycznego wykorzystania środków komunikowania się na odległość dla odbywania zgromadzeń akcjonariuszy, o ile zostało to przewidziane w umowie spółki.

Za takie środki uznane zostały nie tylko wideokonferencje, ale wszelkie sposoby komunikacji – które dają akcjonariuszowi możliwość przysłuchiwania się obradom, a w razie potrzeby zabieranie głosu w czasie rzeczywistym, mimo przebywania w innym miejscu niż sala obrad. Szczegółowe zasady uczestnictwa na odległość może określać regulamin akcjonariuszy, mając na uwadze konieczność zapewnienia bezpieczeństwa komunikacji elektronicznej oraz możliwość identyfikacji akcjonariuszy (art. 300⁸⁹ § 2) Mając na uwadze szybki rozwój techniki, ustawodawca zrezygnował z opisywania szczegółowych warunków technicznych,

powierając te kwestie samym spółkom przygotowującym zgromadzenie. To spółki bowiem powinny korzystać z bezpiecznych i sprawnych rozwiązań.

4.5.6. Przebieg zgromadzenia akcjonariuszy, głosowanie i protokół zgromadzenia

Zasady określające przebieg zgromadzenia akcjonariuszy PSA, określone w projektowanych przepisach art. 300⁹¹ i nast., są zasadniczo zbieżne z tymi, które przewiduje KSH względem walnego zgromadzenia spółki akcyjnej lub zgromadzenia wspólników spółki z o.o.

W przypadku zgromadzenia akcjonariuszy PSA, podobnie jak w przypadku walnego zgromadzenia spółki akcyjnej, możliwe jest zarządzanie przerwy w obradach jeśli zadecydują tak akcjonariusze większością 2/3 głosów, przy czym łącznie przerwy w obradach danego zgromadzenia nie mogą przekroczyć 30 dni (art. 300⁹¹ § 2).

Wszelkie zmiany uzgodnionego porządku obrad wymagają zgody akcjonariuszy. Przewodniczący nie może samodzielnie usuwać spraw z porządku obrad ani zmieniać kolejności spraw (art. 300⁹¹ § 3).

Podobnie, przepisy opisujące zasady głosowania i prowadzenia protokołu nie różnią się znacznie od analogicznych przepisów dla spółki z o.o. Księga protokołów powinna zawierać informacje zarówno o uchwałach podjętych na zgromadzeniu akcjonariuszy, jak i bez odbycia zgromadzenia (art. 300⁹⁷ § 5). Do protokołu powinna zostać załączona oprócz listy obecności i dowodów zwołania zgromadzenia, również lista akcjonariuszy głosujących przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej (art. 300⁹⁷ § 1 *in fine*). W zgromadzeniu akcjonariuszy mogą uczestniczyć akcjonariusze lub ich pełnomocnicy, a pełnomocnictwo wymaga formy dokumentowej pod rygorem nieważności (art. 300⁹² § 2).

Podobnie jak w spółce z o.o. jedynie uchwały wprowadzające zmiany umowy spółki należy objąć protokołem sporządzonym przez notariusza, a dla pozostałych uchwał wystarczające jest sporządzenie ich na piśmie (art. 300⁹⁷ § 2).

4.5.4. Stosunek głosów konieczny do podjęcia uchwał

Co do zasady, uchwały zgromadzenia akcjonariuszy podejmowane są bezwzględną większością głosów (art. 300⁹⁵ § 1). Kwalifikowana większość 3/4 głosów wymagana jest do zmiany umowy spółki, zbycia przedsiębiorstwa albo jego zorganizowanej części, emisji obligacji zamiennych i obligacji z prawem pierwszeństwa oraz rozwiązania spółki (art. 300⁹⁵ § 2). Stanowi to rozwiązanie podobne do występującego w spółce akcyjnej (art. 415 § 1 KSH).

Uszczuplenie praw przyznanych indywidualnie poszczególnym akcjonariuszom lub zwiększenie ich obowiązków, wymaga zgody takich akcjonariuszy (art. 300⁹⁵ § 3). Natomiast uszczuplenie praw lub zwiększenie obowiązków akcjonariuszy danego rodzaju akcji - wymaga zgody danej grupy akcjonariuszy akcji jednorodzących (art. 300⁹⁵ § 4). Oznacza to, że uchwała zmieniająca umowę spółki musi zostać podjęta odpowiednią większością głosów oddzielnie w danej grupie, której praw lub obowiązków dotyczy, oraz na zgromadzeniu akcjonariuszy.

4.5.5. Zaskarżanie uchwał

Projektowany art. 300⁹⁸ nakazuje odpowiednie stosowanie do PSA przepisów: art. 422-424 KSH, które regulują powództwo o uchylenie uchwały walnego zgromadzenia spółki akcyjnej oraz art. 425-427 KSH, regulujących powództwo o stwierdzenie nieważności uchwały walnego zgromadzenia spółki akcyjnej.

III.5. ŁĄCZENIE, PODZIAŁ I PRZEKSZTAŁCENIE SPÓŁKI

Zmiany w przepisach Działu I i II Tytułu IV KSH sprowadzają się do poszerzenia możliwości łączenia i podziału spółek handlowych poprzez uwzględnienie możliwości występowania w tych procesach transformacyjnych nowego, projektowanego typu spółki kapitałowej.

Projektowana zmiana art. 515 § 1 KSH, polega na wyraźnym dopuszczeniu możliwości wydawania wspólnikom spółki przejmowanej udziałów lub akcji własnych, które spółka przejmująca nabyła w wyniku połączenia. Regulacja ta ma na celu ułatwienie przeprowadzania tzw. połączeń odwrotnych, w których spółką przejmującą jest spółka zależna, a spółką przejmowaną – spółka dominująca. Umożliwi to spółce przejmującej wydanie wspólnikom spółki przejmowanej własnych udziałów lub akcji nabytych w drodze sukcesji uniwersalnej, bez konieczności uprzedniego podwyższania kapitału zakładowego (w celu dokonania tzw. emisji połączeniowej) oraz umorzenia udziałów (akcji) własnych nabytych w wyniku połączenia.

Dalej idące modyfikacje – związane jednak w większym stopniu z korektą obowiązujących regulacji niż specyfiką prostej spółki akcyjnej – proponuje się natomiast w odniesieniu do przepisów Działu III Tytułu IV KSH. Przede wszystkim projekt zrywa z obowiązującą *de lege lata* zasadą „domniemania nieuczestniczenia” w spółce przekształconej przez wspólników lub akcjonariuszy spółki przekształcanej (por. art. 553 § 3 w zw. z art. 564 i 565 KSH). Uznano, że optymalnym rozwiązaniem kompromisowym, zapewniającym z jednej strony ochronę integralności majątku spółki, a z drugiej ochronę słusznym interesów wspólników lub akcjonariuszy, którzy nie zgadzają się na uczestnictwo w spółce funkcjonującej w zmienionej formie prawnej, są przepisy określające wymogi warunkujące powzięcie uchwały o przekształceniu spółki (art. 562 w zw. z art. 571, 575, 577 i 581 KSH) oraz nowa instytucja „korporacyjnego prawa wyjścia” w postaci żądania odkupu udziałów lub akcji w spółce przekształcanej, dostępna jednak wyłącznie w przypadku przekształcenia spółki kapitałowej w spółkę osobową, i to jedynie wspólnikowi lub akcjonariuszowi, który głosował przeciwko uchwale o przekształceniu i zażądał zaprotokołowania sprzeciwu (por. projektowany art. 576¹).

Ograniczenie „korporacyjnego prawa wyjścia” do przypadku przekształcenia spółki kapitałowej w spółkę osobową uzasadnia odmienną reżim odpowiedzialności wspólników w tych dwóch zasadniczych kategoriach spółek prawa handlowego. Wspólnik, który korzysta z tego prawa, może żądać odkupu udziałów albo akcji w spółce przekształcanej po cenie odpowiadającej ich wartości godziwej, na zasadach określonych w projektowanych przepisach art. 576¹ § 3-7. Wartość godziwa udziałów albo akcji powinna zostać określona

w planie przekształcenia (projektowany art. 558 § 1 pkt 2), a wspólnik, który kwestionuje tę wartość i nie zgadza się na cenę odkupu, może wnieść powództwo o ustalenie wartości godziwej. Wniesienie tego powództwa nie wstrzymuje jednak odkupu ani rejestracji przekształcenia (projektowany art. 576¹ § 6).

Kolejne rozwiązanie, mające na celu usprawnienie i przyspieszenie procesu przekształcenia, zawiera projektowany art. 563 § 2, który zrównuje powzięcie uchwały o przekształceniu z zawarciem umowy albo podpisaniem statutu spółki przekształcanej. Przepis ten pozwoli wyeliminować występujące *de lege lata* ryzyko obstrukcji przekształcenia przez poszczególnych wspólników spółki przekształcanej poprzez odmowę podpisania umowy (statutu) spółki przekształcanej pomimo skutecznego podjęcia uchwały o przekształceniu i dopełnieniu innych wymogów przewidzianych prawem. Uproszczenie zasad przekształcenia ma także na celu projektowana zmiana art. 559 § 1, polegająca na ograniczeniu wymogu badania planu przekształcenia przez biegłego rewidenta wyłącznie do przypadku, w którym spółką przekształcaną ma być spółka akcyjna. W związku z proponowanym odejściem od dotychczasowego modelu, w którym wspólnikom nieuczestniczącym w spółce przekształcanej należy wypłacić wartość ich udziałów albo akcji, nie jest konieczne badanie planu przez biegłego rewidenta w przypadku przekształcenia w inną spółkę niż spółka akcyjna. Konieczność utrzymania tego wymogu w tym przypadku wynika z prawa europejskiego, które nakazuje poddać wszelkie wkłady niepieniężne wnoszone do tworzonej spółki akcyjnej kontroli niezależnego biegłego (por. art. 49 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1132 z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie niektórych aspektów prawa spółek, Dz.Urz. UE L 169/46, którego odpowiednikiem w prawie polskim jest art. 312 k.s.h.). Projektowany art. 559 § 1 ma na celu wykluczenie możliwości obejścia tego wymogu, które polegałoby na utworzeniu jakiegokolwiek spółki handlowej innej niż spółka akcyjna, a następnie jej przekształceniu w spółkę akcyjną, co w rezultacie pozwoliłoby uniknąć obowiązku kontroli wyceny wkładów niepieniężnych przez niezależnego biegłego rewidenta na etapie tworzenia spółki akcyjnej. Z kolei zmiana art. 560 § 1 ma na celu usunięcie wątpliwości interpretacyjnych występujących na tle jego aktualnego brzmienia odnośnie do terminu, w którym powinno nastąpić pierwsze zawiadomienie o zamiarze powzięcia uchwały o przekształceniu.

W odniesieniu do przekształcenia z udziałem prostej spółki akcyjnej obowiązująca regulacja została uzupełniona jedynie o normę, która przyznaje wierzycielowi przekształcanej spółki akcyjnej prawo żądania zabezpieczenia jego roszczeń, o ile wierzyciel ów wykaże, że ich zaspokojenie jest zagrożone przez przekształcenie (por. art. 579¹). Regulacja ta jest uzasadniona odmiennością reżimu majątkowego w spółce akcyjnej, opartego na kapitale zakładowym o relatywnie znacznej minimalnej wysokości (100 000 zł, art. 308 § 1 KSH), od projektowanych przepisów dotyczących struktury majątkowej w prostej spółce akcyjnej, w której kapitał ten w ogóle nie występuje, przy jednoczesnym braku odpowiedzialności akcjonariuszy PSA za jej zobowiązania.

III.6. ROZWIĄZANIE I LIKWIDACJA SPÓŁKI

Przepisy dotyczące rozwiązania i likwidacji prostej spółki akcyjnej są, co do zasady, wzorowane na regulacjach dotyczących pozostałych typów spółek kapitałowych. Zasadniczo tożsamy z nimi jest w szczególności katalog przyczyn rozwiązania spółki (art. 300¹¹⁸ § 1). Wyjątek stanowi projektowany art. 300¹¹⁸ § 1 pkt 2, z którego wynika, że uchwała zgromadzenia akcjonariuszy o przeniesieniu siedziby spółki za granicę nie stanowi przyczyny rozwiązania spółki, jeżeli przeniesienie siedziby ma nastąpić do innego państwa – strony EOG, a prawo tego państwa to dopuszcza. Przepis ten stanowi konsekwencję wyroku Trybunału Sprawiedliwości z 25.10.2017 (C-106/16) w sprawie Polbud Wykonawstwo sp. z o.o., w którym Trybunał stwierdził niezgodność z traktatową swobodą przedsiębiorczości przewidzianego w art. 270 pkt 2 KSH obowiązku rozwiązania i likwidacji spółki z o.o. przenoszącej siedzibę statutową do innego państwa członkowskiego UE.

Wykreślenie spółki z rejestru następuje, co do zasady, po przeprowadzeniu likwidacji (art. 300¹¹⁸ § 3). Do likwidacji prostej spółki akcyjnej, w zakresie nieunormowanym w Rozdziale 5 nowego Działu IA Tytułu III, stosuje się odpowiednio wskazane przepisy o likwidacji spółki akcyjnej; reguły jej prowadzenia są jednak znacznie bardziej uproszczone. Projekt przewiduje wyłącznie jedno ogłoszenie o otwarciu likwidacji, 6-miesięczny termin na zgłaszanie roszczeń przez wierzycieli oraz brak ustawowego okresu karencji warunkującego możliwość podziału majątku pomiędzy akcjonariuszy (proj. art. 300¹²⁰ § 1 i 3). Większość czynności podejmowanych w toku likwidacji będzie mogła być przy tym dokonywana przy wykorzystaniu wzorca udostępnionego w systemie teleinformatycznym (art. 300¹²²). Z drugiej strony, gwarancją zabezpieczenia praw wierzycieli i akcjonariuszy jest kategoryczna norma uzależniająca podział majątku od zaspokojenia lub zabezpieczenia wierzycieli (wszystkich wierzycieli znanych spółce, a nie tylko tych, którzy zgłosili swoje wierzytelności w ramach postępowania likwidacyjnego art. 300¹²⁰ § 3 i 4) oraz przepis ograniczający możliwość zbywania składników majątku spółki na rzecz jej funkcjonariuszy korporacyjnych oraz osób z nimi powiązanych (art. 300¹²⁰ § 2).

Istotnym *novum*, dalece odbiegającym od dotychczasowej regulacji KSH, jest natomiast możliwość wykreślenia prostej spółki akcyjnej z rejestru przedsiębiorców bez prowadzenia likwidacji, w sytuacji w której uchwała zgromadzenia akcjonariuszy powzięta kwalifikowaną większością $\frac{3}{4}$ głosów przy 50% *quorum* przewiduje przejęcie całego majątku spółki przez jednego z akcjonariuszy (akcjonariusza przejmującego) z obowiązkiem zaspokojenia wierzycieli i pozostałych akcjonariuszy (projektowany art. 300¹²¹). O dopuszczalności przejęcia majątku spółki przez akcjonariusza przejmującego rozstrzyga sąd rejestrowy, uwzględniając sytuację majątkową akcjonariusza przejmującego oraz interes wierzycieli i pozostałych akcjonariuszy, zwłaszcza tych, którzy zgłosili wobec planowanego przejęcia umotywowany sprzeciw w terminie 30 dni od daty ogłoszenia o podjęciu stosownej uchwały zgromadzenia. Sąd może również uzależnić dopuszczalność przejęcia majątku spółki od ustanowienia stosownego zabezpieczenia. W przypadku wyrażenia zgody na przejęcie majątku spółki, niezwłocznie po uprawomocnieniu się postanowienia sądu rejestrowego likwidatorzy składają wniosek o wykreślenie spółki z rejestru przedsiębiorców; z tą też chwilą

akcjonariusz przejmujący wstępuje we wszystkie prawa i obowiązki wykreślonej spółki (art. 300¹²¹ § 9).

IV. ZMIANY W PRZEPISACH OBOWIĄZUJĄCYCH

Zmiany zaproponowane w Kodeksie spółek handlowych wymagać będą nowelizacji następujących ustaw:

- ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych,
- ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych,
- ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości,
- ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi.

1. Zmiany w ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych

Dochody osób fizycznych, będących akcjonariuszami prostej spółki akcyjnej będą opodatkowane na zasadach wynikających z ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (zgodnie z art. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych). Opodatkowaniu będą podlegały m.in. dochody osiągnięte przez akcjonariuszy w prostej spółce akcyjnej z kapitałów pieniężnych w tym m.in. dochody odsetkowe, dywidendy i inne udziały w zyskach osób prawnych, umorzenie akcji, przychody z odpłatnego zbycia akcji, przychody z tytułu objęcia akcji w zamian za wkład niepieniężny; opodatkowane będą również nieodpłatne świadczenia na rzecz akcjonariuszy. Zastosowanie będzie miała również zasada ryczałtowego opodatkowania dochodów kapitałowych czy dochodów ze zbycia papierów wartościowych (art. 30a i 30b ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych). Zasady opodatkowania dochodów (przychodów) osób fizycznych, będących akcjonariuszami prostej spółki akcyjnej są co do zasady takie same jak w przypadku akcjonariuszy/udziałowców pozostałych spółek kapitałowych.

Należy wskazać, że w prostej spółce akcyjnej nie będzie opodatkowany przychód z tytułu objęcia akcji w zamian za wkłady niepieniężne niemające zdolności bilansowej polegające na zobowiązaniu do świadczenia pracy i usług. Jednocześnie w przypadku odpłatnego zbycia akcji objętych w zamian za wkład niestanowiący rzeczy lub praw koszt uzyskania przychodów ustala się w wysokości wydatków na nabycie lub wytworzenie przedmiotu wkładu niepieniężnego poniesionych przez akcjonariusza prostej spółki akcyjnej do dnia objęcia przez niego akcji w zamian za ten wkład.

Omówienie zmian poszczególnych przepisów:

Zmiana art. 5a pkt 30 ustawy polega na rozszerzeniu definicji kapitału zakładowego na kapitał akcyjny prostej spółki akcyjnej.

Zmiana art. 17 ust. 1a pkt 2 ustawy polega na określeniu momentu powstania przychodu z tytułu wniesienia do spółki wkładu niepieniężnego w przypadku podwyższenia liczby akcji w prostej spółce akcyjnej – przychód w tym przypadku powstanie w dniu wpisu dotyczącego podwyższenia liczby akcji w prostej spółce akcyjnej.

Zmiana art. 17 ust. 1a pkt 3 ustawy polega na określeniu momentu powstania przychodu z tytułu wniesienia do spółki wkładu niepieniężnego – przychód z ww. tytułu powstanie w dniu wpisu do ewidencji akcji prostej spółki akcyjnej, jeżeli wpis ten następuje na skutek podwyższenia liczby akcji w prostej spółce akcyjnej.

Zmiana art. 17 ust. 1d ustawy polega na wskazaniu, że w przypadku akcjonariusza prostej spółki akcyjnej przychód z tytułu wniesienia do spółki wkładu niepieniężnego powstanie wyłącznie wtedy, gdy wkład ten stanowią rzeczy lub prawa a zatem per analogiam nie będzie przychodem objęcie akcji w zamian za wkład niestanowiący rzeczy lub praw czyli m.in. polegający na świadczeniu pracy lub usług.

Zmiana art. 22 ust. 1f pkt 1 ustawy polega na dodaniu wewnętrznego odesłania do pkt 3.

Zmiana art. 22 ust. 1f ustawy w zakresie dodanego pkt 3 polega na ustaleniu wysokości kosztów uzyskania przychodów w przypadku odpłatnego zbycia akcji w prostej spółce akcyjnej objętych w zamian za wkład niepieniężny niestanowiący rzeczy lub praw – w tym przypadku koszt uzyskania przychodów ustala się w wysokości wydatków na nabycie lub wytworzenie przedmiotu wkładu niepieniężnego poniesionych przez akcjonariusza prostej spółki akcyjnej do dnia objęcia przez niego akcji w zamian za ten wkład - jeżeli zbywane udziały (akcje) zostały objęte w zamian za wkład niestanowiący rzeczy lub praw; przepis ten stosuje się także w przypadku odpłatnego zbycia udziałów (akcji) w spółce która powstała z przekształcenia prostej spółki akcyjnej, w przypadku gdy akcje prostej spółki akcyjnej zostały objęte przez zbywającego w zamian za wkład niepieniężny niestanowiący rzeczy lub praw.

Zmiana art. 24 ust. 5 ustawy (dodany pkt 1c) polega na wskazaniu, że przychodem z udziału w zyskach osób prawnych jest przychód ze zmniejszenia kapitału akcyjnego w prostej spółce akcyjnej.

2. Zmiany w ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych

Prosta spółka akcyjna jest osobą prawną (art. 12 zdanie 1 k.s.h.). W związku z tym prosta spółka akcyjna jest zobowiązana na podstawie art. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych do stosowania tej ustawy (m.in. w zakresie ustalania powstania przychodów i kosztów uzyskania przychodów, czy poboru podatku). W prostej spółce akcyjnej opodatkowane będą m.in. dochody z kapitałów pieniężnych w tym m.in. dochody odsetkowe, dywidendy i inne udziały w zyskach osób prawnych, umorzenie akcji, przychody z odpłatnego zbycia akcji, przychody z tytułu objęcia akcji w zamian za wkład niepieniężny; opodatkowane będą również nieodpłatne świadczenia na rzecz akcjonariuszy. Prosta spółka

akcyjna będzie co do zasady opodatkowana tak samo jak pozostałe spółki kapitałowe, tj. spółka akcyjna i spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.

Należy wskazać, że w prostej spółce akcyjnej nie będzie opodatkowany przychód z tytułu objęcia akcji w zamian za wkłady niepieniężne niemające zdolności bilansowej polegające na zobowiązaniu do świadczenia pracy i usług. Jednocześnie w przypadku odpłatnego zbycia akcji objętych w zamian za wkład niestanowiący rzeczy lub praw koszt uzyskania przychodów ustala się w wysokości wydatków na nabycie lub wytworzenie przedmiotu wkładu niepieniężnego poniesionych przez akcjonariusza prostej spółki akcyjnej do dnia objęcia przez niego akcji w zamian za ten wkład.

Prosta spółka akcyjna nie będzie mogła tworzyć podatkowej grupy kapitałowej, o której mowa w art. 1a ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych.

Omówienie zmian poszczególnych przepisów:

Zmiana art. 4a pkt 18 ustawy polega na rozszerzeniu definicji kapitału zakładowego na kapitał akcyjny prostej spółki akcyjnej.

Zmiana art. 12 ust. 1b pkt 2 ustawy polega na określeniu momentu powstania przychodu z tytułu wniesienia do spółki wkładu niepieniężnego w przypadku podwyższenia liczby akcji w prostej spółce akcyjnej – przychód w tym przypadku powstanie w dniu wpisu dotyczącego podwyższenia liczby akcji w prostej spółce akcyjnej.

Zmiana art. 12 ust. 1b pkt 3 ustawy polega na określeniu momentu powstania przychodu z tytułu wniesienia do spółki wkładu niepieniężnego – przychód z ww. tytułu powstanie w dniu wpisu do ewidencji akcji prostej spółki akcyjnej, jeżeli wpis ten następuje na skutek podwyższenia liczby akcji w prostej spółce akcyjnej.

Zmiana art. 12 w zakresie dodanego ust. 1ba polega na wskazaniu, że w przypadku akcjonariusza prostej spółki akcyjnej przychód z tytułu wniesienia do spółki wkładu niepieniężnego powstanie wyłącznie wtedy, gdy wkład ten stanowią rzeczy lub prawa zbywalne a zatem per analogiam nie będzie przychodem objęcie akcji w zamian za wkład niestanowiący rzeczy lub praw czyli m.in. polegający na świadczeniu pracy lub usług.

Zmiana art. 15 ust. 1k w zakresie pkt 1 polega na dodaniu w nim wewnętrznego odesłania do projektowanego pkt 3.

Zmiana art. 15 ust. 1k w zakresie dodanego pkt 3 polega na ustaleniu wysokości kosztów uzyskania przychodów w przypadku odpłatnego zbycia akcji w prostej spółce akcyjnej objętych w zamian za wkład niepieniężny niestanowiący rzeczy lub praw. W tym przypadku koszt uzyskania przychodów ustala się w wysokości wydatków na nabycie lub wytworzenie przedmiotu wkładu niepieniężnego poniesionych przez akcjonariusza prostej spółki akcyjnej do dnia objęcia przez niego akcji w zamian za ten wkład – jeżeli zbywane udziały (akcje) zostały objęte w zamian za wkład niestanowiący rzeczy lub praw. Przepis ten stosuje się także w przypadku odpłatnego zbycia udziałów (akcji) w spółce która powstała z przekształcenia

prostej spółki akcyjnej, w przypadku gdy akcje prostej spółki akcyjnej zostały objęte przez zbywającego w zamian za wkład niepieniężny niestanowiący rzeczy lub praw.

3. Zmiany w ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości

Prosta spółka akcyjna jest spółką handlową (art. 1 § 2 KSH) zaliczaną do spółek kapitałowych (art. 4 § 1 pkt 2 KSH). W związku z powyższym prosta spółka akcyjna, jako spółka kapitałowa, jest zobowiązana na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o rachunkowości do stosowania tej ustawy, w tym w szczególności do prowadzenia ksiąg rachunkowych oraz sporządzania sprawozdań finansowych. W tym kontekście należy również wskazać, że w przypadku gdy prosta spółka akcyjna spełnia warunki, o których mowa w art. 64 ust. 1 pkt 4 ustawy o rachunkowości, to jej roczne sprawozdanie finansowe będzie podlegało obowiązkowi badania przez firmę audytorską. Należy nadmienić, że wkłady niepieniężne niemające zdolności bilansowej polegające na zobowiązaniu do świadczenia pracy i usług, nie znajdują odzwierciedlenia w bilansie prostej spółki akcyjnej.

Omówienie zmian poszczególnych przepisów:

Zmiana art. 28 ust. 1 ustawy polega na określeniu zasad wyceny aktywów i pasywów w odniesieniu do prostej spółki akcyjnej – kapitał akcyjny prostej spółki akcyjnej będzie wyceniany nie rzadziej niż na dzień bilansowy w wysokości wpisanej w rejestrze sądowym.

Zmiana art. 36 ustawy (dodany ust. 2¹) polega na określeniu zasad wykazywania w księgach rachunkowych wysokości kapitału akcyjnego prostej spółki akcyjnej – wysokość tego kapitału będzie wykazywana w wysokości określonej w rejestrze sądowym; jednocześnie zadeklarowane lecz niewniesione wkłady kapitałowe ujmuje się jako należne wkłady na poczet kapitału.

Zmiana art. 36 ust. 3 pkt 3 ustawy ma na celu rozciągnięcie regulacji na prostą spółkę akcyjną i wskazanie, że składniki kapitału (funduszu) własnego jednostek postawionych w stan likwidacji lub upadłości należy, na dzień rozpoczęcia likwidacji lub postępowania upadłościowego, połączyć w jeden kapitał (fundusz) podstawowy, zmniejszając go w prostej spółce akcyjnej o należne wkłady na poczet kapitału, o ile nie wezwano zainteresowanych do ich wniesienia, oraz o akcje własne.

Zmiana art. 68 ustawy ma na celu rozciągnięcie na prostą spółkę akcyjną obowiązku udostępnienia akcjonariuszom sprawozdań finansowych i sprawozdań z działalności jednostki, a jeżeli sprawozdanie finansowe podlega obowiązkowi badania - także sprawozdania z badania - najpóźniej na 15 dni przed walnym zgromadzeniem akcjonariuszy oraz sprawozdań rady nadzorczej.

4. Zmiany w ustawie z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym

Zmiany w ustawie z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym wynikają z konieczności dostosowania przepisów ustawy do nowego typu spółki kapitałowej. Prosta spółka akcyjna, jak wszystkie spółki handlowe, podlega rejestracji w KRS. W procesie tym

niezbędne jest uwzględnienie specyfiki PSA, w szczególności w kontekście pozostałych spółek kapitałowych.

Omówienie zmian poszczególnych przepisów:

Zmiany w art. 8a ust. 1 ustawy mają na celu ujęcie w elektronicznym katalogu dokumentów spółek – prowadzonym przez Centralną Informację KRS – podstawowych dokumentów PSA. Ze względu na znaczenie dla obrotu prawnego, katalogiem została objęta uchwała o ustanowieniu nowych akcji PSA bez zmiany umowy spółki (pkt 3a). Jednocześnie uwzględniono przypadek zawarcia umowy PSA przy wykorzystaniu wzorca umowy udostępnianego w systemie teleinformatycznym (pkt 6).

Zmiana w art. 36 ustawy (dodany punkt 6a) uzupełnia rejestr przedsiębiorców KRS o prostą spółkę akcyjną. PSA – podobnie jako pozostałe spółki kapitałowe – może zostać utworzona w każdym celu prawnie dopuszczalnym. Wymóg wpisu do rejestru przedsiębiorców KRS nie jest zatem uzależniony od tego, czy PSA została utworzona w celu prowadzenia działalności gospodarczej.

Zmiana w art. 38 ustawy (dodany punkt 8a) uwzględnia strukturę majątkową PSA w procesie rejestracji w KRS. W prostej spółce akcyjnej tworzy się kapitał akcyjny oderwany od akcji, które mają charakter beznominałowy. Jednocześnie dopuszcza się wnoszenie wkładów niemających zdolności bilansowej. W związku z tym konieczne jest, by w dziale I rejestru przedsiębiorców zamieścić informację o wysokości kapitału akcyjnego i liczbie akcji, wzmiankę, jaka części wkładów pieniężnych i wkładów niepieniężnych mających zdolność bilansową została wniesiona, jak również maksymalną liczbę i cenę emisyjną warunkowo emitowanych akcji. Pozostałe informacje zamieszczane w rejestrze są zbieżne z regulacją dotyczącą sp. z o.o. oraz S.A.

Zmiana w art. 39 ustawy (dodany pkt 5a) uwzględnia strukturę organów PSA w procesie rejestracji w KRS. W prostej spółce akcyjnej możliwy jest wybór pomiędzy systemem monistycznym a dualistycznym. W systemie monistycznym ustanawia się radę dyrektorów, w której skupiają się kompetencje zarządcze i nadzorcze. Art. 39 ustawy osobno odnosi się do organu reprezentującego podmiot (pkt 1) oraz organu nadzoru (pkt 2). Obecne brzmienie przepisu nie uwzględnia rady dyrektorów łączącej funkcje zarządcze i nadzorcze. Tym samym konieczne jest dodanie nowej jednostki redakcyjnej w art. 39, która określi obowiązek zamieszczania w rejestrze danych osób wchodzących w skład rady dyrektorów.

Zmiana w art. 47a ust. 1 ustawy obejmuje PSA zakresem regulacji dotyczącej dobrowolnego ogłaszania w Monitorze Sądowym i Gospodarczym – w jakimkolwiek języku urzędowym Unii Europejskiej – informacji o wpisach do rejestru. Uwzględnienie prostej spółki akcyjnej w przepisie art. 47a ust. 1 ustawy jest wymogiem prawa unijnego (art. 21 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/1132 w sprawie niektórych aspektów prawa spółek).

5. Zmiany w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi

Projekt przewiduje tryb rejestracji akcji prostej spółki akcyjnej w ewidencji akcji zdematerializowanych. Ewidencja może być prowadzona przez odpowiednio wykwalifikowane podmioty wprost określone przez ustawodawcę. Jednym z tych podmiotów jest Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A., którego zadania określa odrębna ustawa, tj. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi. Zmiana w art. 48 w ust. 3 ww. ustawy (dodany pkt 4) polega na skorelowaniu brzmienia przepisu z projektowanym 300³¹ § 2 pkt 1 KSH. W ten sposób systemowo zostanie przesądzone, że Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. może prowadzić ewidencję akcji PSA. Zgodnie z *uchwałą Nr 20 Rady Ministrów z 18 lutego 2014 r. w sprawie zaleceń ujednolicenia terminów wejścia w życie niektórych aktów normatywnych*, planuje się, że ustawa wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2019 r.

V. WPLYW NA SEKTOR MŚP

Rozwiązania przyjęte w projekcie ustawy pozytywnie wpłyną na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców. Oczekiwany efekt będzie: łatwe zakładanie spółki; możliwość elastycznego kształtowania struktury majątkowej spółki; zapewnienie możliwości łatwych i różnorodnych form inwestycji w przedsięwzięcie; pogodzenie interesów założycieli z atrakcyjnością przedsięwzięcia dla inwestorów; możliwie szybka i nieskomplikowana likwidacja spółki. Wprowadzenie rozwiązań, które oferują inwestorom i inwestorom większą swobodę i elastyczność w zakresie układania wzajemnych relacji przełoży się na intensyfikację współpracy startupów z funduszami *venture capital* oraz wzrost aktywności tzw. aniołów biznesu.

VI. ANALIZA ZGODNOŚCI PROJEKTOWANYCH REGULACJI Z PRZEPISAMI USTAWY – PRAWO PRZEDSIĘBIORCÓW

Projektowane rozwiązania są zgodne z zasadami prowadzenia działalności gospodarczej, określonymi w ustawie z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców⁷. W szczególności projekt realizuje zasady proporcjonalności i adekwatności przy opracowywaniu aktu normatywnego:

- projekt zmniejsza obciążenia regulacyjne, wprowadzając szeregu uproszczeń (m.in. rejestracja elektroniczna spółki w 24 h za pomocą formularza, dostępny on-line wzorzec statutu, szerokie wykorzystanie środków komunikacji elektronicznej w procesach decyzyjnych),
- projekt reguluje PSA jako spółkę niepubliczną; dopuszczenie akcji PSA do obrotu publicznego wymagałoby znacznie większej standaryzacji konstrukcji praw udziałowych takiej spółki i większych obciążeń, uwzględniających regulacje prawa Unii Europejskiej dotyczące spółek akcyjnych.

⁷ Dz. U. poz. 646.

VII. TERMIN WEJŚCIA W ŻYCIE

Zgodnie z uchwałą Nr 20 Rady Ministrów z 18 lutego 2014 r. w sprawie zaleceń ujednolicenia terminów wejścia w życie niektórych aktów normatywnych⁸ proponuje się, by regulacja weszła w życie z dniem 1 czerwca 2019 r.

VIII. INFORMACJE DODATKOWE

-

IX. ZGŁOSZENIE LOBBINGOWE

Stosownie do art. 5 ustawy z 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa oraz art. 52 § 1 uchwały Nr 190 Rady Ministrów z 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów⁹ projekt ustawy zostanie udostępniony w BIP Rządowego Centrum Legislacji.

X. OŚWIADCZENIE O ZGODNOŚCI PROJEKTOWANYCH REGULACJI Z PRAWEM UNII EUROPEJSKIEJ

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

XI. OCENA, CZY PROJEKT USTAWY BĘDZIE PODLEGAŁ NOTYFIKACJI ZGODNIE Z PRZEPISAMI DOTYCZĄCYMI FUNKCJONOWANIA KRAJOWEGO SYSTEMU NOTYFIKACJI NORM I AKTÓW PRAWNYCH

Zawarte w projekcie ustawy regulacje nie stanowią przepisów technicznych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm aktów prawnych¹⁰, w związku z tym projekt ustawy nie będzie podlegał notyfikacji.

XII. WPIS DO WYKAZU PRAC LEGISLACYJNYCH I PROGRAMOWYCH RADY MINISTRÓW

Projekt ustawy został wpisany do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod pozycją UD154.

⁸ M.P. poz. 205.

⁹ M.P. z 2016 r. poz. 1006.

¹⁰ Dz. U. Nr 239, poz. 2039, ze zm.